

(Kort bemærkning).

Niels Westerby: Det ærede medlem hr. Ninn-Hansen gav udtryk for, at det var overladt mig af regeringspartiet eller -partierne at fremsætte dette forslag om overgang til næste sag på dagsordenen. Det er overhovedet ikke rigtigt. Jeg fremsatte det på eget initiativ; det var ikke på nogen måde overladt mig at gøre det eller noget i den retning. Det var simpelt hen mine egne overvejelser, der førte til, at jeg fremsatte dette forslag.

Det ærede medlem hr. Thisted Knudsen sagde, at jeg havde fået en lærestreg for min udformning af dette forslag. Jeg kan ikke se, at der ligger nogen lærestreg i, at man tager hensyn til en henvendelse fra statsrevisorerne. Jeg tror dog, at det ærede medlem hr. Thisted Knudsen skulle takke for, at dette forslag er fremsat, for denne diskussion om en TV-avis, en meget begrænset diskussion, kan herved udvikle sig, hvis dette forslag bliver vedtaget, til, at vi kan få det, som det virkelig kommer an på, en principiel drøftelse af Danmarks radio og TV, og det er godt at få det fastlagt i en dagsorden. Der var mange ordførere, der var inde på, at det var ønskeligt. Nu får vi fastlagt i en dagsorden, at hele det store principielle spørgsmål skal behandles, og det synes jeg er en nyttig udgang på den debat, som det ærede medlem hr. Thisted Knudsen startede om en TV-avis.

Hermed sluttede forespørgslen.

Forslag om overgang til næste sag på dagsordenen af Niels Westerby (se sp. 1176)

vedtoges med 90 stemmer mod 60; 7 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme.

(Lovforslaget (nr. 43) findes i tillæg A. sp. 661, fremsættelsen i tidenden sp. 309).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 3-6 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ejendomsskyld til staten.

(Lovforslaget (nr. 44) findes i tillæg A. sp. 677, fremsættelsen i tidenden sp. 309).

Første behandling af forslag til lov om ændring af visse regler om opkrævning m. v. af skatter og afgifter af fast ejendom.

(Lovforslaget (nr. 45) findes i tillæg A. sp. 671, fremsættelsen i tidenden sp. 309).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme.

(Lovforslaget (nr. 46) findes i tillæg A. sp. 601, fremsættelsen i tidenden sp. 310).

Første behandling af forslag til lov om den amtskommunale beskatning.

(Lovforslaget (nr. 47) findes i tillæg A. sp. 629, fremsættelsen i tidenden sp. 310).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Ove Hansen: De 5 lovforslag tilsigter ikke alene en forenkling af ejendomsskatterne her i landet; der er også tale om nydannelser endog på flere betydningsfulde områder.

Lovforslagene går i første omgang ud på, at grundskatter i fremtiden udelukkende bliver kommunale skatter. Jeg tror, vi kan hilse dette med tilfredshed. Der har flere gange ved forhandlinger i denne sal fra alle sider været givet udtryk for, at grundskatterne for fremtiden alene bør være kommunale skatter.

Lovforslagene tilsigter desuden, at den statsejendomsskyld, vi har haft, og som ganske vist har været fikseret i en årrække, nu efterhånden afvikles i lighed med, hvad der er tilfældet for den kommunale ejendomsskyld. Jeg tror, det er af betydning, at vi foretager denne ændring. Alt nybyggeri er som bekendt fritaget for at svare ejendomsskyld.

Jeg tror også, de foreliggende lovforslag imødegår nogle af de virkninger, som man måske har haft lidt bange anelser for i forbindelse med den 13. almindelige vurdering. I det øjeblik vi havde faste promiller, skal det erkendes, at virkningerne af denne 13. almindelige vurdering kunne blive følelige,

[Ove Hansen.]

men nu bliver promillerne bevægelige, og det er nu kommunerne i første omgang, der skal tage stilling til promillens størrelse ved de kommende ligninger. Dette anser vi også for at være af meget stor værdi. Det overlades altså nu til kommunerne at afpasse virkningerne af den 13. almindelige vurdering. Vi har endnu ikke tallene fra denne vurdering, men vi har dog fået mange oplysninger, som tyder på, at der er store stigninger rundt omkring i landet. Jeg tror imidlertid, at når vi nu overlader til kommunerne at fastsætte grundskyldpromillerne, så vil der finde måske endog betydelige nedsættelser sted af promillerne. Når den samlede grundværdi i en kommune stiger, medfører det som oftest, at promillerne nedsættes. Lad os tage et eksempel. En kommune har en samlet grundværdi på 50 mill. kr.; og denne stiger nu til 100 mill. kr. Der er nu ingen tvivl om, at grundskyldpromillerne her bringes ned, alt naturligvis efter de pågældende kommuners udskrivningsbehov; det skal erkendes. Samtidig tilsigter et af lovforslagene at give kommunerne en særlig selvstyret. Det gælder alle sognekommuner, og det gælder alle landkommuner, at de nu selv får lov til at fastsætte grundskyldpromillen.

Jeg er meget tilfreds med den formulering, som lovforslaget har fået her, da jeg anser det for at være af meget stor værdi og betydning, at det nu overlades til kommunerne selv at fastsætte promillernes størrelse. Det er en tillid, vi her viser det kommunale selvstyre, vi styrker selvstyret, og det synes jeg også kommunerne har krav på at vi gør; vi har måske somme tider grebet lidt for meget ind i den selvstyret, som kommunerne bør have.

Hvis nogle af de tanker, som vi har drøftet tidligere, en skønne dag skulle blive til lov, så statens tilskud til kommunerne reduceres — og der er vel grund til en skønne dag at tage det op til nærmere overvejelse; jeg tror også, at en række kommuner gerne i et vist omfang vil have lov til selv at klare deres anliggender — altså, hvis vi fratager dem en hel del statstilskud, en hel del refusioner, så må kommunerne også have langt større bevægelsesfrihed, ellers kan de ikke klare opgaverne. Hvis vi på én gang fra-

tager dem en hel del statstilskud og med hensyn til promillerne lægger dem i spændetrøje, så bliver det umuligt for kommunerne at klare deres opgaver. Yderligere har den højtærede indenrigsminister fremsat et lovforslag, som vi skal behandle her i den nærmeste fremtid, om at bundfradragene i de kommunale skatter skal forhøjes — forslaget går ud på at forhøje dem fra 4.000 til 6.000 kr. — og skal disse bundfradrag forhøjes — hvad jeg anser for nødvendigt, vi har alt for længe haft bundfradragene 3.000 og 4.500 kr. — må dette også tages med i overvejelserne, når vi taler om promillernes størrelse.

Hvad angår de faste promillegrænser, vi hidtil har haft, altså højst 35 promille og mindst 10 promille i sognekommunerne, må vi tænke på, at kommunerne er uensartede. Der er kommuner, som har udprægede landbrug, der er kommuner, som kun har boliger, der er kommuner, som har industri og boliger og der er kommuner med udprægede sommerhusgrunde. Jeg tror, det er nødvendigt, at kommunerne her får en vis bevægelsesfrihed. Vi har jo også hørt kommuner, navnlig dem, der har mange sommerhusgrunde, nu beklage sig over grundstigningsskyldens bortfald. De får derigennem et provenutab; de må nu have anvisning på, hvordan dette tab kan udlignes, og jeg tror, det vil være rigtigst som her foreslået, at disse promillegrænser for sognekommunerne, henholdsvis 35 og 10 promille, nu fjernes.

Til de lovforslag, der er fremsat af den højtærede finansminister, skal jeg ikke gøre mange bemærkninger.

Loven om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme har hidtil omfattet ikke alene vurderingsreglerne, men også beskatningsreglerne; nu fjernes beskatningsreglerne, det er en logisk følge af, at statsgrundskylden skal bortfalde, og loven kommer så alene til at indeholde vurderingsreglerne.

Forslag til lov om ejendomsskyld til staten tilsigter, som jeg har omtalt tidligere, at statsejendomsskylden efterhånden reduceres for til sin tid i lighed med, hvad der gælder for den kommunale ejendomsskyld, helt at forsvinde.

Den har i en årrække været fikseret; nu

[Øve Hansen.]

foreslås det altså, at den aftrappes, og første aftrapning finder allerede sted den 1. april 1966.

Lovforslaget om opkrævningsreglerne skal jeg ikke gøre mange bemærkninger om. Der er måske grund til i et udvalg at se lidt nærmere på reglerne for sognekommunerne; jeg ved, at Bymæssige Kommuner har nogle særlige ønsker.

Hvad angår de lovforslag, som den højtærede indenrigsminister har fremsat, må jeg, som jeg har sagt før, først og fremmest hilse med tilfredshed, at grundskyldpromillen, dens størrelse og dens højde, nu fastsættes af sognekommunerne alene.

Jeg har prøvet at se lidt på, hvordan grundskyldpromillen virker, og har set på dens størrelse rundt omkring i landet; de tal, jeg har, er fra 1964-65. I den pågældende undersøgelse oplyses det, at ca. 225 sognekommuner har en grundskyldpromille, der er 35 eller over 35; den højeste grundskyldpromille, vi har her i landet, er helt oppe på 49,5 promille. Jeg nævner ikke dette for at genere de sognekommuner, der har disse promiller; jeg tror, de er nødt til at have disse promillestørrelser. Jeg tror ikke, det er sognekommuner med socialdemokratisk styre — de burde have haft det — men jeg tror, det er venstre, der her først og fremmest repræsenterer flertallet i disse sogneråd.

Ser vi på, hvordan det stiller sig i Hjørring amt, et specielt amt, viser det sig, at af de 57 sognekommuner har 30 en grundskyldpromille på 35 og derover. Der er adgang til for indenrigsministeren at dispensere fra 35 promillebestemmelsen, og det er altså gjort i en hel del tilfælde. Når man ser på disse promillers størrelse spørger man uvilkårligt: hvordan forholder det sig så med beskatningsprocenten, er den særlig lav? Nej, det er den ikke, den ligger ofte mellem 15 og 20, og det er en temmelig høj beskatningsprocent at have i en sognekommune. Det har altså været nødvendigt for disse mange landkommuner, dersom de skulle klare deres forpligtelser, at have en grundskyldpromille på 35 eller derover.

Nu er der måske nogen, der vil sige: ja men når nu vi overlader det til sognekommunerne selv at fastsætte disse promiller, vil de så ikke misbruge den ret, den adgang,

de får, vil de ikke misbruge det flertal, de har? Det tror jeg ikke. Jeg tror, at det er ansvarlige sognerådsmedlemmer, der sidder rundt omkring, og at de vil varetage kommunens interesser; jeg tror ikke, de på nogen måde vil misbruge den tillid, som man her viser dem. Jeg vil tilføje, at hvis de skulle misbruge den, så har man et kontrolorgan, et virkelig effektivt kontrolorgan, for så tror jeg nok, at vælgerne, når der var kommunale valg, ville gribe ind. Jeg tror, den ret, man her giver selvstyret, skal vi være tilfredse med; jeg tror også, de kommunale organisationer vil være glade for, at man nu giver dem denne ret; som de i og for sig længe har manglet.

Nu er man vel tilbøjelig til, når man hører en promillesats, straks at afgøre, om den er høj eller lav. Selve tallet siger i og for sig ikke så meget; det er næsten mere afgørende, hvad promillen tages af, hvad m²-prisen er i værdi. I Gentofte kommune har man mindstepromillen 10; den tages ofte af en grundpris på 200 eller 300 kr. pr. m². I Hjørring amt er prisen måske somme tider 20 øre pr. m² i landbrugsområderne, og 5 eller 10 kr., hvor der er tale om byggegrunde. Det skal man lægge mærke til og ikke blot hæfte sig ved selve promillens størrelse.

Nu ved jeg, at visse medlemmer i det høje ting formentlig vil sige: ja men det betyder nu, at landbruget bliver særlig hårdt ramt, hvis man anvender høje promiller rundt omkring. Man hører også somme tider, at det kaldes en skat på produktionen, når man taler om ejendoms-skatter i forbindelse med landbruget. Jeg synes, at når vi her skal drøfte problemerne omkring landbrugets beskatning, skal vi tage alle forhold i betragtning — for hvordan forholder det sig? Ja, det er således, at den statslige grundskyld har man været fritaget for i en årrække, det samme gælder grundstigningsskylden, og det samme gælder den amtskommunale grundskyld; der bliver kun de kommunale grundskatter, den kommunale grundskyld, tilbage. Kigger vi på, hvordan det forholder sig med ejendoms-skylden, bygningsskylden, ja, så har man jo heller ikke betalt den i mange år for landbrugets vedkommende, idet særlige regler her har gjort sig gældende. Jeg tror altså ikke, man på nogen måde vil genere

[Ove Hansen.]

landbruget, og i lovforslaget er der jo også mulighed for en fritagelse alt efter forrentningsprocentens størrelse; i tilfælde af — og det tror jeg da er en udmærket bestemmelse i lovforslaget — salg af landbrugsarealer i kommuner med godkendte byudviklingsplaner, og hvor man altså ikke kan begynde at bygge endnu, så arealet fremdeles anvendes til landbrug, kan der gives en henstandsordning med hensyn til skattebetalingen.

Jeg tror altså ikke, man kan tale om, at der nu er lagt en skat på produktionen for landbrugets vedkommende. Vi må jo også tage i betragtning, når vi taler om landbrugets vilkår, at erhvervet har en hel del udgifter, der kan fradrages; der er afskrivningsmuligheder, som andre grundejere ofte ikke har, og vi har jo også fritaget erhvervet for benzinafgift, hvilket er en begunstigelse i forhold til mange andre her i landet.

Jeg er også tilfreds med, at den højtærede indenrigsminister med hensyn til dækningsafgiften nu foreslår, at den vedtægt, man tidligere skulle have udarbejdet og godkendt, ikke er nødvendig længere; man kan blot i kommunalbestyrelserne vedtage, at en dækningsafgift skal betales, og dermed er det tilstrækkeligt. Det er en forenkling og en fordel for kommunerne.

Hvad angår lovforslaget vedrørende den amtskommunale beskatning, må jeg først sige, at den opfattelse, som mange har, at amtskommunerne næsten alene får deres indtægter fra ejendomsskatterne, ikke er rigtig. Forlods får amtskommunerne ca. 65 pct. af samtlige deres udgifter refunderet fra staten. Amtskommunernes vigtigste opgave er jo hospitalsbyggeriet, hvortil der gives betydelige tilskud, og med hensyn til vejbyggeri får man ofte 75 og 85 pct. i statstilskud. Der er altså i realiteten kun tale om, at en tredjedel af udgifterne skal lignedes på dem, der bor inden for en amtsråds-kreds, og her er det ikke længere, som det var tidligere, at det var dem, der var

i besiddelse af ejendomme, man lignede på; nu er det kun en vis del, der lignedes på ejendomme. En stor del lignedes på indtægter via sognekommunerne inden for en amtsråds-kreds.

Jeg ser af lovforslaget, at man nu forhøjer maksimumspromillen for amtskommunernes vedkommende fra 14 til 20. Jeg tror også, det er nødvendigt. Vi har oplevet, at de 14 promille, som vi i sin tid fastsatte som maksimumsgrænse, ikke er holdbar længere. Vi har set, at i mange amtskommuner burde promillen være en del højere, hvis de skulle have halvdelen af udskrivningen dækket via denne udskrivning. Det har de ikke fået, og derfor har kommunerne måttet bære en større part end de 50 pct., som var tilsigtet, og derfor betragter jeg det foreslåede som en ajourføring.

Der er naturligvis kommet det nye nu, at efter at ejendomsskyldens beløb er taget i betragtning, skal man forlods lægge en afgift på 4 promille på ejendommene inden for amtskommunens område, og derefter kommer så den promille, det er nødvendigt at fastsætte for at få det beløb ind, man har brug for. Om det beløb, der så skal lignedes på sognekommunerne, bliver halvdelen eller ikke engang halvdelen, vil vel variere fra amtskommune til amtskommune, men nu ser jeg af lovforslaget, at af det tilsvarende, sognekommunerne skal yde, skal en femtedel lignedes på sognekommunerne i forhold til de afgiftspligtige grundværdier og fire femtedele på den samlede indkomstmasse i sognekommunerne. Jeg havde måske gerne set en anden fordeling; men det er ikke muligt for mig på nuværende tidspunkt at sige, om dette her rammer det rigtige. Nu får vi jo lejlighed til under udvalgsbehandlingen at se nærmere på det, og jeg tror, det vil vise sig, at det, der foreslås her, kan forsvares.

Jeg vil gerne sige, at mit parti kan tiltræde disse lovforslag og gerne vil medvirke til, at de bliver vedtaget. Jeg mener, det er rigtigt, at man nu giver kommunerne en vis

[Ove Hansen.]

adgang til selv at fastsætte deres beskatningsvilkår. Jeg tror aldrig, vi kunne finde på at lægge loft over en beskatningsprocents højde; hvorfor skal man så gøre det for promillernes vedkommende? Vi har hidtil haft en minimumsgrænse, som nu fjernes for sognekommunernes vedkommende og formindskes betydeligt for bykommunernes vedkommende, hvor den hidtil har ligget på mellem 24 og 26, men nu kommer ned på 16.

Hvis vi skal tilrettelægge arbejdet, så kommunerne enten får større opgaver at løse eller skal klare en hel del af deres forpligtelser selv, må vi give dem en vis mulighed for at kunne klare dette.

Jeg kan ikke lade være med i denne forbindelse at skæve til det udkast til en skatte-reform, det konservative folkeparti har stillet i udsigt. Jeg skal erkende, at det ikke er et lovforslag, men kun et udkast — men jeg må sige, at det næppe vil være let for kommunerne at følge i hvert fald visse regler i udkastet. Der er mange ting i udkastet, som jeg synes er udmærkede eller i hvert fald værd at tage op til drøftelse; men med hensyn til ejendomsskatterne tror jeg, det vil bringe mange kommuner i vanskeligheder. Man taler nemlig om, at grundskyldpromillen højst må være 25 i sognekommuner, og med hensyn til landbrugsjendomme siger man, at skylden på landbrugsjord skal fikseres på det nuværende grundlag — og jeg forstår, at det er før 13. almindelige vurdering — og afvikles over en nærmere fastsat periode. Hvis det en skønne dag skulle blive til lov, tror jeg, der bliver vanskeligheder for mange af de kommuner, jeg lige har omtalt, og som har 35 i grundskyldpromille eller derover, ja, jeg tror simpelt hen ikke, det lader sig gøre. Det må vi vist lade kommunerne selv tage stilling til — tænk på de mange uensartede kommunetyper, vi har i vort land.

Til slut endnu et par bemærkninger. Vi har set, ikke mindst i den borgerlige presse, at man ligefrem har skræmt mange ejere af parcelhusejendomme med, at den 13. almindelige vurdering vil få forfærdelige følger, og at virkningerne — for at sige det med et mildt ord — vil blive uoverskuelige for mange. Selve beskatningen vedrører naturligvis kun en del for ejernes vedkom-

mende, for der spiller mange ting ind, når en ejendoms driftsregnskab skal opgøres: hvor stor eller rettere sagt hvor lille egenkapitalen er, og hvilken procentsats der skal anvendes til beregning af værdien af egen bolig. Men det er, som om man ikke har fortalt, hvordan det i virkeligheden forholder sig med selve beskatningen. Jeg synes, der er grund til at gøre opmærksom på, at for alle ejendomme er fra 1. april 1966 grundtigningsskylden bortfaldet. Al bygningsskyld og ejendomsskyld er væk for alle nyopførte ejendomme; ligegyldigt om det er parcelhuse, villaer, forretnings-ejendomme eller industribyggeri, er de fritaget for bestandig. Det skal erkendes, at selve grundskylden kan få følger. Det afhænger af de pågældende kommuners udskrivningsbehov.

Man har imidlertid aldrig, når vi nu taler om ejendomsskatter, taget hensyn til, at der også er nogle, der er lejere i dette land. Man har koncentreret sig om skødehavere. Vi betaler alle ejendomsskatter her i landet, hvad enten vi er i besiddelse af et skøde eller en lejekontrakt. Jeg har aldrig været i besiddelse af et skøde; jeg bor i en ejendom og har lige kigget på dens driftsregnskab for at se, om ikke også vi lejere betaler lidt i ejendomsskatter.

I den karré, jeg bor i, er der 75 lejligheder og 15 butikker. Den ejes af KAB, og ifølge driftsregnskabet har lejerne betalt 54.000 kr. i ejendomsskat i 1964-65. Det er ikke KAB, der har betalt det, det har vi via vore huslejer. Sådan skal det naturligvis også være. Det må endelig ikke opfattes, som om vi er utilfredse med KAB — ingenlunde. Det er et dygtigt drevet selskab, og regnskabet for ejendommen er også godt, men det er dog en kendsgerning, at vi har betalt disse 54.000 kr. Jeg kan trøste de øvrige lejere med, at de ingen steder har kunnet trække dette beløb fra, hvad de ville have kunnet, hvis de havde været skødehavere. Jeg synes, det skal siges og tages med i betragtning, når vi taler om virkningerne og følgerne af 13. almindelige vurdering.

Med disse bemærkninger vil jeg gerne på mit partis vegne sige, at vi vil medvirke til en gennemførelse af disse lovforslag. Jeg takker den højtærede finansminister og den højtærede indenrigsminister. Jeg synes,

[Ove Hansen.]

det er lovforslag, vi kan være tilfredse med. De er udtryk for fremskridt og vil styrke kommunerne i deres selvstyret.

Thisted Knudsen: Det er klart, at der til et sæt lovforslag af denne beskaffenhed er knyttet en lang række tekniske problemer, som må gøres til genstand for en nærmere udvalgsbehandling. Jeg tror også, at begge de højtærede ministre er klar over, at denne sag haster — ikke mindst af hensyn til kommunerne, der skal have deres budgetter i orden.

Jeg må først lige gøre en enkelt bemærkning i anledning af det ærede medlem hr. Ove Hansens udtalelser vedrørende landbruget. Det var ikke nogen helt almindelig bemærkning. Det ærede medlem pegede på, at landbruget var fritaget for benzinskat. Når landmændene kører i bil som vi andre, betaler de benzinskat — det er vi enige om — men de er altså fritaget for at betale skat, når de pløjer deres jord, når de sår, og når de høster, og det er åbenbart noget, de skal sige tak for. Ja, jeg ved ikke, om man skal forstå det på nogen anden måde.

Det sæt lovforslag, vi her står over for, har egentlig to formål. Det ene er en forenkling af hele den faste beskatning — en forenkling, som vi har trængt til. Der er en fordel ved, at skattesystemet ligger fast, og at man ikke stadig ændrer det. Det andet formål er egentlig at undgå — det er det, jeg går ud fra regeringen gør forsøg på — en urimelig forhøjelse af jordskatterne som følge af den 13. almindelige vurdering og de kolossale stigninger i jordværdierne, som denne vurdering vil give udtryk for.

For så vidt angår det sidste formål, har vi jo et løfte fra den højtærede finansministers forgænger. Vi havde i august et møde i det folketingsudvalg, som blev nedsat på de konservatives og venstres foranledning, da vi i juni drog hjem. Ved denne lejlighed blev der egentlig tilsikret os en lovgivning, der kunne forhindre urimelige forhøjelser i beskatningen som følge af vurderingen.

Det, der for os er det afgørende rent principielt, er, hvordan vi i fremtiden på en rimelig og retfærdig måde skal stille os

til spørgsmålet om beskatningen af Danmarks jord. Vi er her i tinget enige om, at det, der hedder bygningskatter, skal ud af verden. Vi kan diskutere — og jeg skal ikke blande det ind — om den afvikling, der finder sted, egentlig ikke burde foregå lidt hurtigere; det er en sag for sig, men vi er enige om, at bygninger ikke mere skal beskattes. Det, der så bliver tilbage, er jordværdierne i Danmark, og dér er det efter min opfattelse, man kommer til at frigøre sig for fordommene og må se at finde frem til en løsning, der er både rimelig og retfærdig og også ligelig, også over for jordbesidderne.

Jeg plejer altid at inddele jorden i 3 store grupper, og det vil jeg også gerne gøre ved denne lejlighed. For det første er der den jord, vi benytter til bolig. En beskatning af jordværdierne, det, som hjemmene hviler på, det ender som en beskatning af boligen. Jeg har aldrig kunnet se visdommen i at beskatte disse boliger. Nu har vi fået nogle skatter, der ligger fast på den måde, vi kender det, og de er altså med i huslejen. Men mit parti er principielt af den opfattelse, at egentlig bør man ikke forøge beskatningen af denne jord. Vi kan tale om at justere, men fremtidens skatteobjekt kan efter vor opfattelse ikke være boligen.

Den anden store gruppe er landbrugsjorden, og dér er det egentlig, det allerstørste problem med hensyn til jordbeskatningen i øjeblikket ligger. Hvordan skal vi beskatte denne jord, der er et produktionsmiddel? Vi har nu oplevet, at denne jord er steget i værdi på papiret. Inflationen har sat sit stempel på vurderingerne, og vi vil blive udsat for, at værdien af landbrugsjorden fordobles; men det sker kun på papiret, for undersøger man nærmere, hvad man egentlig i penge kan få ud af en arealenhed nu, og hvad man fik ud af den i 1960, ja, så vil man nok kunne konstatere, at man ikke får mere ud af den, når man tager inflationen i betragtning. Altså hvis man begynder at tænke på at forøge beskatningen af landbrugsjorden, så kan man ikke føre i marken, at nu kan denne jord afkaste mere — og det var dog det rimeligste eller det eneste, man kunne anføre, hvis man virkelig ville begynde at tænke på dette.

[Thisted Knudsen.]

Den tredje gruppe, det er al anden jord, hvorpå erhvervsvirksomheder vedrørende håndværk, handel og industri ligger — gartnerierne regner vi jo til landbrugs-ejendomme. Spørgsmålet er, om disse jordværdier er værd at beskatte. Vort hovedsynspunkt er, at det må give anledning til overvejelser, når vi nu skal finde frem til en lovgivning, der skal holde en meget lang årrække, for det er jo egentlig det, vi tilsigter, hvordan vi bør behandle jordværdierne beskatningsmæssigt set.

Jeg betragter disse lovforslag som udgangspunkt for en forhandling i et folketingsudvalg; men jeg betragter dem også på den måde, at det, vi skal søge frem til, er noget, der er varigt og holdbart.

Hvad angår de enkelte kommunetyper, er der, så vidt jeg kan se, ingen problemer i Storkøbenhavn. Går vi til en anden kommunetype, købstæderne, forstår jeg den højtærede indenrigsminister sådan, at han ikke er på jagt efter højere boligskatter i købstæderne. Dette ville også være uheldigt. Når man kender noget til købstadkommunernes skattemæssige opbygning, så ved man, at dér er jordværdien ikke noget, der vejer ret tungt; det er altså ikke noget større finansielt spørgsmål for købstadkommunerne. Hvis vi forhøjer jordskatterne i kroner og øre, så går — det ved den højtærede indenrigsminister lige så vel som jeg — en stor del af denne forhøjelse over på boligen og altså over på lejerne. Og så ved vi — det gør grundejerne, det har de lov til — at man blot forhøjer lejen i ejendommen, og så går denne lejeværdi ind i pristallet med et eller andet større beløb. Hvorvidt denne større eller mindre forhøjelse får nogen indvirkning på pristallet, skal jeg ikke kunne sige, men altså, vi er i hvert fald kommet til det slutresultat — og jeg tror egentlig, at kommunerne stort set er enige — at der ikke er grundlag for at forhøje jordbeskatningen i købstadkommunerne.

Og dér frygter jeg at den højtærede indenrigsministers forslag i hvert tilfælde for visse kommuners vedkommende kan tvinge os ud i en skatteforhøjelse. Minimum for købstadkommunerne er, så vidt jeg forstår, efter lovforslaget 16 promille; og som minimum i 1960-61 lå disse kommuner gennemgående på 24-26 promille. Jeg kan ikke sige,

hvor stor forhøjelsen af jordværdierne bliver, men så vidt jeg kan skønne, bliver den af en sådan størrelse, at man ikke godt kan bevare et minimum på 16 promille. Jeg ved ikke, om man forstår det. Hvis man nøjes med 16 promille, vil vi komme i den situation, at vi for en række kommuners vedkommende måske kommer til at forhøje med nogle mindre beløb, der ikke betyder noget økonomisk for kommunen, men som er ensbetydende med en masse administrativt besvær.

Derfor vil jeg direkte spørge den højtærede indenrigsminister om, hvorvidt dette tal er helligt, eller om vi i udvalget nærmere kan drøfte, hvor minimumspromillen egentlig bør ligge, således at vi ikke sætter kommunerne i den situation, at de skal foretage en forhøjelse, som der egentlig ikke er penge i, men som kun kan være til administrativt besvær.

Den anden type er amtskommunerne, og dér synes jeg hverken det ærede medlem hr. Ove Hansen eller den højtærede indenrigsminister har været særlig heldig. Deres kærlighed til amtskommunerne synes jeg ikke er så særlig stor; jeg synes egentlig, den er lidt større over for os, der bor i købstæderne; jeg ved ikke hvorfor. Men sådan som lovforslaget er bygget op, og sådan som udgiftsstigningerne foregår ude i amtskommunerne, hvad angår sygehusvæsen og mange, mange andre ting, som amtskommunerne skal beskæftige sig med, vil det medføre meget væsentlige forhøjelser af jordbeskatningen for amtskommunernes vedkommende. Man skal først tage de 4 promille.

Jeg ved ikke, om det har nogen forbindelse med, at man afvikler statsgrundskylden. Nu holdt det ærede medlem — jeg forstod ham sådan — egentlig en lovtale over denne afvikling af statsgrundskylden, men den afvikles jo ikke, den kører bare over til kommunerne. Om den ene hånd eller den anden hånd tager f. eks. en tikroneseddel i det ærede medlems tegnebog, så bliver resultatet i tegnebogen nøjagtig det samme; man er blevet af med tikronesedlen. Se, det kan jeg altså ikke lovprise for.

Men for os er forholdet egentlig det, at de i lovforslaget omtalte 20 promille antagelig vil medføre en urimelig forhøjelse af jordbeskatningen i mange amtskommu-

[Thisted Knudsen.]

ner, en forhøjelse, som efter vor opfattelse med hele den udvikling, der foregår, hvor man drager bort fra landkommunerne og samler sig i områder, i stationsbyer o. s. v., egentlig slet ikke er gennemtænkt på forsvarelig måde. Her må vi derfor tage afstand. Vi vil af principielle grunde ikke være med til en voldsom forøgelse af amtsskatterne. Vi vil egentlig helst have dem liggende, hvor de er i øjeblikket, og mange skulle endog nedsættes, det kan jeg godt føje til. Og altså går jeg ud fra, at den højtærede indenrigsminister også stiller sig venligt over for tankegangen på dette område.

Den tredje gruppe, vi har, er de såkaldte sognekommuner, og her giver man frit slag. Her bliver jo hverken det ene eller det andet loft eller gulv, og jeg ved godt, at det ærede medlem hr. Ove Hansen siger: kommunalt selvstyre; jeg ved, at også den højtærede indenrigsminister med varme i stemmen, ikke sandt, vil sige: her er det kommunale selvstyre i renkultur. Det er vi ikke bange for, hvem er det her i denne sal, der egentlig er bange? Vi er ikke bange for det kommunale selvstyre; hvem i denne sal er det? Men det er et sagligt problem. Hvis vi havde rene landkommuner, eller hvis jordens fordeling i landkommunen var den samme som i købstaden, så var der såmænd ikke noget at risikere; den højtærede indenrigsminister kunne udmærket godt give frit slag i købstaden, han behøvede slet ikke at have nogen minimums-promise. Hvorfor skal vi ikke have kommunalt selvstyre i købstadskommunen? Det kan jeg ikke begribe et levende suk af. Men i landkommunen, skal man altså have frit slag. Problemet er — og det ved den højtærede indenrigsminister; man skal ikke knytte det til spørgsmålet om kommunalt selvstyre — at i mange af disse kommuner har vi landbrugsjorden som den dominerende, og så har vi anden jord, der benyttes til beboelse og anden virksomhed. Her vil der kunne opstå problemer; det har vi desværre oplevet. Da den siddende regering selv har foreslået at lægge loft over, hvad er så egentlig grunden? Det er, som vi havde påpeget, at der i disse blandede kommuner forelå skattemæssige urimeligheder.

Jeg har mange gange fra denne talerstol omtalt over for den daværende højtærede

indenrigsminister, at man her gjorde sig skyldig i en skæv behandling. Jeg vil ikke vige tilbage for at sige, at i visse kommuner, hvor landboerne måske var i mindretal, har man kunnet konstatere et misbrug.

Spørgsmålet er da, om man vil indføre den rigtige beskatningsform. Jeg personlig mener — og mit parti, venstre, er enig med mig i den tanke — at skal vi være fremsynede og nå frem til den rigtige beskatning af landbrugsjorden, så kræver det, at man frigør sig for den tankegang, som man bogstavelig talt har vadet rundt i, og erkender, hvordan problemet er.

Jeg vil — for at nå det sagligt rigtige — for sognekommunernes vedkommende dele jorden i to dele, i landbrugsjord og al anden jord. Hvis et stykke landbrugsjord er 200.000 kr. værd i grundværdi, vil jeg sige, at de 10 pct. af denne jord anvender landmanden til sin bolig, til sine bygninger og til sin have. Denne jord må han betale skat af på lige fod med andre, og den går ind i puljen: al anden jordanvendelse i kommunen. Men landbrugsjorden, der er produktionsmidlet, grundlaget for hele landbrugets eksistens, må vi skattemæssigt behandle på en anden måde og drage den ud af det almindelige, kommunale skattesystem. Jeg siger ikke, at der slet ikke skal betales skat af denne del af jorden, men regeringen har indrømmet, at den ikke er egnet til amtsskat.

Når nu vi skal i gang med en ordning på længere sigt, så vil det efter min opfattelse være rigtigt af den højtærede indenrigsminister at forstå de synspunkter, der ligger bag det, jeg her har sagt, for jeg tror, at hvis der er nogen forståelse og velvilje, så skal vi nok finde frem til en ordning, der virkelig er langsigtet, som også tager det hensyn til det kommunale selvstyre, som skal tages, og som også tager hensyn til den landbrugsjord, som man skal være meget forsigtig med at lade skatterne udpine alt for hårdt.

Det er de betragtninger, som vi fra venstres side principielt gør gældende. Det, vi gerne vil understrege ved denne lejlighed, er, at vi går ud fra, at ministeren vil undgå urimeligheder, som f. eks. at beskatte boligen urimeligt — det kan vurderingerne let medføre — og give frit slag over for

[Thisted Knudsen.]

landbrugsjorden — det kan være farligt og urigtigt — og hvis ministeren vil have disse lovforslag igennem med et stort flertal — det kan jo ikke i længden nytte med de ærede medlemmer hr. Niels Westerby og hr. Diderichsen; det kan regeringen ikke leve af, det kan den ikke holde til — synes jeg, man for en gangs skyld skulle tage et pantherspring og indlade sig i en realitetsforhandling med os om denne sag. Så vil vi kunne opnå en beskatning, der er rimelig, retfærdig, ligelig og fornuftig, og hvad kan en regering egentlig nå mere?

H. C. Toft: I foråret fremsatte det konservative folkeparti sammen med venstre et forslag til folketingsbeslutning her i folketinget, gående ud på, at regeringen skulle fremsætte forslag, der kunne afbøde urimelige virkninger af den 13. alm. vurdering. Den enkelte grundejer vil om få uger få kendskab til, hvor stor en forhøjelse denne vurdering betyder for ham. Under forhandlingerne gav den daværende finansminister, det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg), udtryk for — det var i august eller september måned — at regeringen selvfølgelig ville fremsætte forslag af denne art, idet jo heller ikke regeringen ønskede, at de nye vurderinger skulle få urimelige virkninger.

Nu har vi fået præsenteret 5 lovforslag dels fra den højtærede finansminister, dels fra den højtærede indenrigsminister, hvormed regeringen vel gerne har villet sige, at man vil afbøde de urimelige virkninger af den vurdering, der foregår.

I forsommeren behandlede vi også her i folketinget et forslag til folketingsbeslutning, fremsat af det radikale venstre med det ærede medlem hr. A. C. Normann som ordfører, et forslag, der gik ud på, at man skulle forenkle grundskatterne her i landet og gøre dem til én skat, en grundskat til kommunen. Men forslaget indeholdt også en bestemmelse om, at kommunerne for fremtiden frit skulle have lov til at fastsætte grundskyldpromillen fra nul og lige så højt op, som det skulle være.

Forslaget kom til afstemning her i folketinget og blev vedtaget mod venstres, de uafhængiges og det konservative folkepartis stemmer, fordi det indeholdt den bestem-

melse, at kommunerne frit skulle kunne gå lige så højt, de ville, med fastsættelsen af grundskyldpromillerne. For den øvrige del af forslaget havde vi imidlertid stor sympati, idet det jo faktisk indeholdt tanker, som vi også selv havde givet udtryk for.

Hvis man på denne baggrund skal vurdere de lovforslag, der nu foreligger, må man sige, at de i allerhøjeste grad er udarbejdet under hensyntagen til det forslag til folketingsbeslutning, som det radikale venstre fremsatte her i folketinget med det ærede medlem hr. A. C. Normann som ordfører. Man får lyst til at spørge den højtærede indenrigsminister, om det er samarbejdet mellem socialdemokratiet og det radikale venstre på dette område, der har foranlediget ministeren til at udarbejde lovforslagene efter radikal kogebog.

Jeg vil dernæst gerne have lov til om lovforslagene at sige: afbøder de i virkeligheden de urimelige virkninger af den kommende vurdering? Det er da klart, at det er et ønske også fra vor side, at statsgrundskylden skal bortfalde — det kan der ikke være nogen diskussion om. Det er vi tilfreds med, og vi er også tilfreds med, at der skal finde en afvikling sted af statsejendoms-skatterne, men jeg vil i denne forbindelse blot have lov til at indskyde, at jeg synes, det er en urimelig lang tid, der er tale om til afvikling af disse statsejendoms-skatter. Det beløb, der i alt betales i statsejendoms-skatter, er 30 mill. kr., og der foreslås nu en aftrapning med 4 mill. kr. hvert fjerde år eller 1 mill. kr. om året. Der er en række bestemmelser, som vil påføre administrationen meget besvær, idet der jo i denne periode vil ske udskillelser af grunde fra ejendommene, hvilket man skal tage hensyn til. Derfor er det vor opfattelse, at denne statsejendomsskyld bør afvikles over et kortere åremål.

I den højtærede finansministers lovforslag om ændring af vurderingsloven, hvorefter spørgsmålet om beskatning falder ud, er der også et forslag om, at det i fremtiden skal være vurderingsrådene, der skal afgøre, om en ejendom drives landbrugsmæssigt: med gartneri, frugtplantage eller plante-skole, således at de pågældende kan få nedsat deres betaling, hvis landbrugets forrentningsprocent bliver lavere. Hidtil har lovgivningen været sådan, at når en ejen-

[H. C. Toft.]

dom var noteret som landbrugsejendom, faldt den ind under den kategori, der medførte, at man kunne få disse lettelser, når landbrugets forrentningsprocent faldt ned under 4,5.

Jeg vil gerne sige til den højtærede finansminister, at jeg tror, det vil betyde meget besværlig administration, når landets 4.000 vurderingsmænd nu skal ud og undersøge, om en landbrugsejendom fuldt udnyttes som landbrug, om der er et stykke skov på den, eller om der er en mindre grusgrav, som kan give anledning til, at der ikke kan gives nedsættelse, når landbrugets forrentningsprocent falder. Jeg føler mig overbevist om, at når man skal bruge 4.000 forskelligartede vurderingsmænd med forskelligt syn og forskellig vurderingsmåde ud over landet, vil vi få højst usædvanlige afgørelser på dette område, og derfor vil jeg gerne have, at vi i udvalget kommer til at drøfte nøje, hvilke konsekvenser denne ændring af vurderingsloven vil få.

Jeg har nævnt, at vi ønskede at aftrappe ejendomsskylden til staten over et kortere åremål, og jeg vil gerne vedrørende lovforslaget om opkrævning m. v. af skatter og afgifter af fast ejendom sige, at vi finder, at den foreslåede måde er meget mere praktisk og rimelig end den måde, det hidindtil er foregået på.

Så kommer vi til de to lovforslag, som økonomisk betyder noget både for kommunen og for amtet, men sandelig også for den enkelte borger. Den højtærede indenrigsminister ønsker nu at fastsætte, at man i fremtiden i kommunerne mindst skal udskrive med 16 promille. Den tidligere finansminister gav jo tilsagn om, at man ville afbøde de urimelige virkninger af den nye vurdering, men det er, for mig i alt fald, et stort spørgsmål, om man gør det, når man nu fastsætter en minimumspromille for købstæderne på 16. Vi har endnu ikke helt nøjagtigt kendskab til, hvordan vurderingerne vil blive ved denne vurdering; men vi ved, at der har været foretaget en lang række prøvevurderinger, forvurderinger, og disse viser i en lang række købstæder, at der bliver tale om en forhøjelse af grundværdierne på op til 3 gange den nuværende grundværdi. Selv om man så siger, at vi går fra 24 eller 26 promille — jeg kan godt lægge statsgrund-

skyldpromillen på 6 til, altså ca. 30 promille — ned til 16 promille, betyder det i alt fald, at regeringen, hvis det her foreliggende forslag vedtages, tvinger mange kommuner til i kroner og øre at udskrive adskilligt større beløb på den enkelte ejendom end tidligere. Og her taler jeg ikke blot parcelhusejernes sag — som det ærede medlem hr. Ove Hansen næsten ville antyde at vi kun talte om — men også lejernes i karréejendomme, for det er jo klart, at en sådan beskatning på 16 promille, når grundværdierne stiger med 300 ved at blive 3 gange så store, også vil gå ud over lejerne.

Jeg er egentlig forundret over, at det er socialdemokratiet, der stiller forslag, som skal hindre kommunerne i at holde grundskatterne nede på det niveau i kroner og øre, de havde før — kommunerne kan slet ikke få lov til det — at det er socialdemokratiet, der gør sig til talsmand for og stiller forslag om en politik, der tvinger udgiften i vejret, både når det drejer sig om ejere af parcelhuse, og når det drejer sig om dem, der bor i lejlighedsejendomme. Men sådan vil forslaget, i alt fald i adskillige bykommuner, komme til at virke, måske i særlig grad i bykommunerne i nærheden af København; men man har også set, at det i bykommuner på Fyn vil få tilsvarende virkning.

Hvad sognekommunerne angår, har det det konservative folkeparti altid givet udtryk for, at vi ønsker den bundgrænse, som den daværende regering i 1960-61 gennemførte på 10 promille, ophævet, således at kommunerne får fri adgang til at gå i bund med grundskyldpromillerne, alt afhængigt af kommunens egen vurdering af, hvilke indtægter den vil have af dem, der ejer ejendom, af dem, der ejer huse, og af dem, der ejer bolig i det pågældende område. Vi har derfor bestræbt os på at begrænse kommunernes muligheder for at mishandle — efter vor opfattelse mishandle — mindretal i kommuner, hvor landbrugere udgør en mindre procentdel af kommunens samlede befolkning. I en kommune med mange indbyggere, der ikke har deres indtjening ved landbruget, og hvor måske kun 10 pct. af beboerne er i besiddelse af landbrugsjord og ejendomme, hvoraf de skal have deres indtægter, har vi ønsket at skabe en beskyttelse, således at dette mindretal ikke skulle kunne blive fuldstændig flået i kraft af en vedtagelse i

[H. C. Toff.]

sognekommunen om at ansætte meget høje grundskyldpromiller. Vi var derfor tilfreds, da regeringen, under socialdemokratisk ledelse, gik med til en nedsættelse af grundskyldpromillen til et maksimum på 40 i 1960-61, og vi var yderst tilfreds med, at den højtærede statsminister ved omsforliget i 1962 gik med til en maksimums-promille på 35. Til gengæld må jeg så sige, at vi ikke er nær så tilfreds med den højtærede statsminister i dag, i spidsen for en regering, der vil give fri adgang for kommunerne til at fastholde de urimelige virkninger af den vurdering, der finder sted nu. Hvis regeringen vil sige, at nu har vi sat statsgrundskylden ned, nu har vi sagt, at vi overlader det til kommunerne at bestemme, så er det i hvert fald ikke vores skyld, hvis der for sognekommunernes vedkommende sker urimelige virkninger af den vurdering, der finder sted nu. Vi har den opfattelse, at at vi i hvert fald må have en vis beskyttelse for mindretal i kommunerne.

Det ærede medlem hr. Ove Hansen talte jo om kommuner i Hjørring amt, hvor man var kommet op på 35 promille, og det var kommuner med venstreflertal i sognerådet. Hvorfor gå så langt væk? Man kan jo lige så godt blive her i Københavns omegn. Hvorfor ikke gå til Herstedernes kommune; dér gik man sidste år fra en promille på 15 op til 35.

Jeg vil gerne henlede medlemmernes opmærksomhed på, at i den kommune ligger Albertslund, og at der her i folketinget foreligger et forslag, der vel har til hensigt at støtte beboerne i Albertslund på grund af den høje husleje, de betaler derude. Først sætter det socialdemokratiske flertal i kommunen grundskyldpromillen op til 35 og forhøjer derved udgifterne for beboerne i Albertslund, og så skal man herind og have midler, for at de kan låne, således at de kan klare huslejen; men hvordan vil det gå, når det forslag er gennemført? Hvor højt vil det socialdemokratiske flertal i Herstederne gå? Vil de gå til en promille på 50, 60, 75? Det ved beboerne ikke noget om, og jeg synes i allerhøjeste grad, det er værd at overveje, om vi ikke her i folketinget skal gennemføre en maksimumsgrænse også på dette område, således at man ikke næsten misbruger beboerne,

både dem, der har parcelluse, og dem, der bor i lejlighederne, med alt for høje grundskyldpromiller.

Hvordan var det egentlig, før vi gennemførte disse maksimumspromiller? Dér var det sådan, at man her i landet havde kommuner, der havde helt ned til 2,8 og op til 64,5 promille. Da den socialdemokratiske regering gennemførte forslaget i 1960-61 om en ændring af ejendomsbeskatningen, sagde man — og det kan man for øvrigt læse i betænkningen fra forenklingssudvalget, som også bekræfter, at det var regeringens opfattelse — at man skulle se at gøre promillerne, udskrivningen på fast ejendom, mere ensartet her i landet. Nu siger man til kommunerne, at nu skal der være et stort spillerum, nu skal der være denne store forskel. Det ærede medlem hr. Ove Hansen sagde, og jeg har også læst, at den højtærede indenrigsminister har givet udtryk for, at det findes der midler til at ændre; der er et kontrolorgan, og det hedder kommunalvalg. Men hvad hjælper det, hvis man stadig væk er et mindretal af landbrugere i en kommune, der sidder i saksen, hvor det øvrige flertal stadig væk vil gennemføre sådanne promiller? Da hjælper det ikke noget at foretage kommunalvalg; men derimod kan jeg jo godt tænke mig, at beboerne i Herstedernes kommune, der betaler 35 promille med et socialdemokratisk flertal, kunne have visse overvejelser om at bruge det kommende kommunalvalg som et kontrolorgan over for det nuværende styre i denne kommune.

Jeg har dernæst et par betragtninger over den måde, hvorpå man nu vil give landbruget mulighed for at få nedsat sine ejendomsskatter; når forrentningsprocenten falder under 4,5 og indtil 2,5, skal grundskyldpromillen efter forslaget aftrappes hvert år med en tyvendedel for hver promille, forrentningsprocenten er under 4,5. Det kunne jo lyde, som om man nu havde imødekommet landbruget med en sådan nedsættelse. Men når man forlader et maksimum på 35 promille ude i kommunerne, hvad hjælper det så, at man får promillen godtgjort med en tyvendedel, hvis kommunen samtidig forhøjer grundskyldpromillen med 5 eller 10? Så har man ikke fået en lettelse, så har man fået noget, der er meget værre.

[H. C. Toft.]

Jeg vil derfor sige til den højtærede indenrigsminister, at det konservative folkeparti ønsker et loft lagt over ejendomsbeskatningen, også over den sognekommunale beskatning, og vi ønsker at give udtryk for, at vi er tilfredse med — der skal jo også være noget, man er tilfreds med — at bundgrænsen nu fjernes.

Jeg har endnu et lille hjertesuk på dette område. Hver gang vi har behandlet spørgsmål om landbrugets fritagelse for ejendomsbeskatning her i det høje ting, har jeg over for de forskellige finansministre givet udtryk for, at jeg ønskede, at skovene skulle behandles ensartet. Det har jo været sådan, at man har fritaget de skove, der var noteret som landbrugsejendomme, for at betale grundskatterne, medens de skove, der var noteret som skovbrugsejendomme, stadig væk skulle betale skatterne; jeg har argumenteret mod denne forskelsbehandling. Jeg ser, at der efter det nye forslag ikke længere kan være tale om forskelsbehandling, for nu sletter man egentlig skovene fuldstændig som jorddyrkende erhverv som landbrug, gartneri, frugtplanter og planteskoler. Det er vor opfattelse, at skovene på samme måde som de andre kategorier, jeg har nævnt, må med ind i billedet og have deres ejendomsbeskatning lettet.

Jeg går dernæst til forslaget om amtskommunerne, hvor vi jo hidindtil har haft en lovgivning, hvor maksimumspromillen var 14, og hvor forholdet var dette, at amtet først skulle udskrive halvdelen på grundværdier, og resten skulle udskrives på kommunerne med halvdelen på grundværdien og halvdelen på indkomstmassen.

Det konservative folkeparti fremsatte sammen med venstre i foråret et forslag til folketingsbeslutning om, at man kun skulle beregne kommunernes andel på grundlag af indkomstmassen, fordi der var sket en udvikling, som ikke gjorde det rimeligt, at man fortsat udskrev med halvdelen på grundværdien og halvdelen på indkomst-

massen. Det lykkedes os ikke dengang at overbevise flertallet her i salen om, at det var rigtigt, men jeg ser i hvert fald nu af den højtærede indenrigsministers forslag, at der må have været noget rigtigt i vores tankegang, for nu går den højtærede indenrigsminister i alt fald med til, at man for fremtiden skal dele det sådan, at der kun udskrives en femtedel efter grundværdier og fire femtedele efter indkomstmassen.

Jeg må sige, at det i alt fald er et væsentligt skridt i den rigtige retning, og jeg håber, at vi under forhandlingerne i folketingsudvalget kan nå det fulde skridt. Hvorfor ikke træde helt over til os, når ministeren er så langt på vej?

Når vi skal til at tale om, hvordan amtskatterne skal udskrives, træffer vi her på den nydannelse, at man forlods skal udskrive 4 promille af ejendommenes grundværdier i amtet; og stillet over for, at vi slipper af med de 6 promille til staten, kan det jo godt tyde på en lettelse. Men der er jo en lang, lang række amtskommuner, hvor man ikke blot står over for en fordobling af grundværdien, men hvor grundværdien bliver 3, nogle steder i Frederiksborg amt op til 4 gange så stor. Og hvis man så betragter, hvad man kommer til at betale i sammenligning med nu, så svarer en grundskyldpromille på 4, efter at man har fået vurderingerne sat op til 4 gange så stort et beløb, jo faktisk til 16 promille på det nuværende grundlag. Det vil sige, at man også her står over for en yderligere belastning af landbrugsjorden i Frederiksborg og Roskilde amter, men det betyder sandelig også i allerhøjeste grad, at man af beboelses-ejendomme og parcelhuse kommer til at betale væsentlige beløb, i alt fald næsten på højde med de beløb, der betales i dag.

Men dermed er vi jo ikke færdige, for når først de 4 promille er taget, skal amtet i alt fald have halvdelen af resten af udskrivningen på grundværdien, og dér åbner den højtærede indenrigsminister nu amterne adgang til at gå op til 20 promille. Vi ved ikke i dag, hvad den samlede vurdering vil

[H. C. Toft.]

blive; vi kan ikke i dag beregne det. Vi kender ej heller amtskommunernes udskrivning i det kommende år, men der er mange udtalelser fremme, der tyder på, at amtskommunerne vil få en udgiftsstigning på 20, i enkelte amter måske op til 25 pct. Det er altså med halvdelen af dette højere beløb, grundskylden nu skal belastes. Derfor betyder dette forslag om beskatningen til amtskommunerne efter vor opfattelse ikke, at man afbøder de urimelige virkninger af 13. alm. vurdering, men tværtimod, at man går den modsatte vej, at virkningerne næsten bliver mere urimelige, end de var forud, hvis man gennemfører denne lovgivning.

Jeg vil gerne, inden jeg slutter, trække op, hvad det konservative folkepartis hovedsynspunkter må være. Det var det ærede medlem hr. Ove Hansen jo også inde på, idet det ærede medlem fremdrog det konservative folkepartis reformforslag, der blev fremlagt i omsudvalget, og det forslag, som vi afsluttede behandlingen af på vort landsrådsmøde i sidste weekend.

Det er det konservative folkepartis opfattelse, at der må lægges en maksimumspromille, en højeste promille, som man må anvende, og at grundskatterne skal være én skat, en grundskat til kommunerne. Det er endvidere vor opfattelse, som det ærede medlem hr. Ove Hansen også var inde på, at grundskatterne af landbrugsjorden i kroner og øre skal fastlåses på det nuværende niveau, og at der skal finde en aftrapning sted. Men det er også vor opfattelse, at kommunerne og amterne så skal have muligheder for at få større indkomstskatter. Det skulle det ærede medlem hr. Ove Hansen have tilføjet, da det ærede medlem før beskæftigede sig med de synspunkter, der er indeholdt i vor reformplan. Endvidere må det ærede medlem ikke glemme, at vi jo har givet udtryk for, at vi ønsker indført de såkaldte bloktilskud til de kommuner, der måske vil blive vanskeligt stillet under disse forhold.

Må jeg slutte med at sige, at vi ikke ønsker at tvinge kommunerne, bykommunerne, til at tage større beløb i kroner og øre, end de kræver af borgerne i dag, igennem grundskatter, der vil fordyre lejlighederne. Vi vil beskytte mindretallet i

kommunerne, således at landmændene, hvor de er i fåtal, ikke belastes i særlig grad.

De lovforslag, der foreligger, betyder efter min opfattelse, at der i kroner og øre vil ske en væsentlig forøgelse af beskatningen af mange borgere i vort land, ikke mindst i området her nær ved København. Det er altså ikke forslag, der betyder lettelser for de enkelte borgere, men det er forslag, der betyder yderligere udgifter for borgerne, hvad enten de bor i parcelhuse eller i lejligheder, som man vil gøre det dyrere at bo i.

Jeg sagde til indledning, at jeg havde en fornemmelse af, at det ærede medlem hr. A. C. Normann til dels havde skrevet disse forslag, men jeg ved jo også, at der siden vedtagelsen af den folketingsbeslutning, som det ærede medlem hr. A. C. Normann var det radikale venstres ordfører for, er foregået visse samtaler mellem venstre og det radikale venstre. Jeg vil lytte spændt til, om der er kommet en ny opskrift i det ærede medlems koge-bog fra i foråret efter disse forhandlinger.

A. C. Normann: Når det ærede medlem hr. H. C. Toft slutter sin kritik af de foreliggende lovforslag ved med en rund håndbevægelse at slå fast, at de tilsammen betyder øgede byrder for hele befolkningen, uanset om det er ejere eller lejere, uanset om de bor i byer eller på landet, eller hvor de nu bor, vil jeg sige, at det kommer dog vist an på, om de bevilgende myndigheder i staten, i amtet, i bykommunerne og i landkommunerne agter at forøge skatterne, agter at forøge deres indtægter og har behov for flere penge. Sagen er dog vist, hvis det skal behandles relevant, at der bliver tale om forskydninger fra den ene regel inden for skattelovgivningen til den anden.

Det spillede en rolle i det ærede medlem hr. Thisted Knudsens betragtninger, at han anså den højere vurdering, vi nu regner med, og den stigning, der har været i jordpriserne, som en værdiforøgelse udelukkende på papiret som følge af inflation — sådan sagde det ærede medlem. Med det gran af berettigelse, der er heri, indeholder dette en overdrivelse, som jeg tror er skyld i en mangeartet forvirring på dette område. Den væsentligste del af de stigninger, vi kender til, og som har medført

[A. C. Normann.]

en række ændringer i bestemmelserne vedrørende de faste skatter i regeringsforslagene, og som også er skyld i, at de to oppositionspartier, venstre og de konservative, har ønsket, at regeringen skulle søge at afbøde nogle af virkningerne af den højere vurdering, skyldes nok ikke inflationen, i alt fald ikke den alene, men mere den omstændighed, at jorden er en mangelvare og er blevet det i stedse højere grad, efterhånden som den reelle velstandsstigning har forøget behovet, vi kan også sige har forøget efterspørgslen. Hvis der blot var tale om virkningen af en møntforringelse, så ville stigningen vel næppe være blevet højere end svarende til den almindelige stigning i livsgodernes pris her i landet — og den har i øvrigt ikke været større for landbrugsjord end for byggegrunde. At det ikke blot er på papiret, der er sket en værdiforøgelse, ses bedst af de stedfundne handler og af den betydelige fortjeneste, de meget ofte giver sælgeren. Jeg tror, det vil være usagligt at gå til denne sags behandling ud fra andre forudsætninger end disse.

Må jeg dernæst sige, at i det forslag til folketingsbeslutning, som jeg på mit partis vegne havde den ære at fremsætte i afvigte folketingssamling, som det ærede medlem hr. H. C. Toft har mindet om, og som vedtoges den 2. juni sidste år, pålagde folketinget regeringen at stille forslag til en forenkling i ejendomsbeskatningen, således at denne ændres til udelukkende at være en kommunal grundskyld, alle bygningsskatter trinvis afvikles, statsgrundskylden afskaffes og kommunernes adgang til selv at bestemme grundskyldens omfang udvides. Den forpligtelse, der her blev pålagt regeringen, og som regeringspartiet, socialdemokratiet, var enig i, har regeringen nu opfyldt med de fem lovforslag, vi her behandler. Det takker jeg for, og jeg takker også, fordi finansministeren og indenrigsministeren i vid udstrækning har taget hensyn til de udveje for ændringernes praktiske gennemførelse, mit parti og jeg dengang antydede.

Under henvisning til behandlingen dengang og til behandlingen af vurderingsloven kan jeg vist undgå på ny at trække vort principielle syn på forslagernes indhold stærkt frem.

Hvad angår afskaffelse af statsejendoms-skylden over en periode sammenfaldende med den, der gælder for den kommunale ejendomsskyld, da er dette i nøje overensstemmelse med et gammelt krav fra det radikale venstre, og vi er tilfredse dermed. Skat på bygninger er vi principielt imod, men vi er enige i, at der må en rimelig periode til, når man overværter en gennem mange år nedfældet gammelskat på andre beskatningsobjekter.

Afskaffelse af statsgrundskylden og dens overførelse til kommunerne er i overensstemmelse med folketingsbeslutningen. Nu er det jo et spørgsmål, som yderst vanskeligt lader sig vurdere nøjagtigt, om de nye grundskyldsatsler til bykommuner og amter betyder en overførsel i fuld udstrækning, eller om der finder en lettelse, respektive en forøgelse, sted i den samlede grundbeskatning som følge af de nye bestemmelser for de to kommunegrupper. Især er skønnet vanskeligt, så længe vi ikke kender den nye vurderings geografiske virkninger, men jeg har det indtryk, at regeringen har tilstræbt at tilpasse situationen bedst muligt efter hensynet til, dels at der finder en overførsel sted, dels at vi må regne med så store stigninger i jordværdierne i den kommende tid som følge af den nye vurdering, at kommunerne ikke ønsker deres grundbeskatningsprovenu tilsvarende forhøjet. Men både den nye minimumsformille til bykommunerne og de nye amtspromillegrænser indeholder jo et hensyn til statsgrundskyldens afskaffelse. Det radikale venstre kan altså i princippet godkende den måde, omlægningen efter forslagene skal finde sted på, men vil gerne drøfte promillegrænserne nøjere i udvalget.

Vi har tidligere erklæret os villige til at drøfte en fuldstændig afskaffelse af grænserne i sognekommunerne både opad og nedad, og det radikale venstre går ind for fuldt kommunalt selvstyre på dette punkt. Det ærede medlem, hr. Thisted Knudsen sagde, at han forstod ikke et ord af, at man ikke havde besluttet sig til at fastsætte en minimumsgrænse i bykommunerne, medens man havde gjort det for sognekommunerne, og han mente, at der i den henseende ikke var tale om ligestilling. Det får mig til at minde det ærede medlem om,

[A. C. Normann.]

at når bestemmelserne for amtskommuner-nes vedkommende er, som de er, med et minimum, som det ærede medlem hr. H. C. Toft kritiserede, og som det ærede medlem hr. Thisted Knudsen formentlig heller ikke er tilhænger af, så finder der en ligestilling sted, fordi man derved i virkeligheden fastsætter minimumsbestemmelser for alle dem, som ikke bor i bykommunerne. For begge grupperes vedkommende opretholder man altså minimumsbestemmelser.

Nu skal jeg ikke dølgje, at en del medlemmer i vort parti har været betænkelige ved den frihed, man her giver kommunerne, omend ud fra andre kriterier, andre forudsætninger end dem, der er kommet til orde her i dag fra de to nærmest foregående talere. Nogle har ment, at der burde være en højere minimumsgrænse, andre ønskede maksimumsgrænsen sat op svarende til statsgrundskyldens, grundstigningsskyldens og statsbygningsskyldens afskaffelse, medens der også er nogle, der spørger, om der ikke kan blive tale om misbrug af friheden, f. eks. ved at det socialdemokratiske flertal i nogle kommuner vil sætte promillen for højt til skade for et mindretal af landbrugere, eller omvendt ved at højreprægede kommunale råd vil sætte grundskylden ned og indkomstskatterne tilsvarende op. Mon ikke denne gensidige mistillid til hinandens manglende retsindighed efterhånden er blevet uden mening? I byrådene har der hidtil intet loft været, og de socialdemokratiske styrede byer har ikke været værre til at vedtage høje promiller end de andre. På landet er udviklingen jo gået i retning af stedse mere blandede kommuner og en jævner fordeling mellem lønmodtagere og ejendomsbesiddere. Men fælles for dem alle er, at de skal betale den af kommunerne pålignede grundskyld enten som ejere eller som lejere, og følgelig har alle en interesse i dens højde. Det ærede medlem hr. Ove Hansen nævnte ret impressive eksempler på dette. I øvrigt medfører kommunesammenlægningerne jo en øget ensartethed i kommunestrukturen, og dertil kommer vel yderligere — omend med mange undtagelser — at parcel- og højhusjorden sikkert vil være højere vurderet end den rene landbrugsjord.

I en udmærket artikel i Politiken i dag skriver forhenværende minister Oluf Pe-

dersen om denne side af hele reformen, at ændringen kan ikke være mere enkel og demokratisk, og hr. Oluf Pedersen tilføjer — hvis jeg må bringe et citat, højtærede formand — i denne artikel:

„Men grundskyldens tilhængere vurderer betydningen af denne frigivelse vidt forskelligt. Jeg tør dog sige, at i grundskyldskommissionen var der stort set enighed om frigivelsen. Blandt de ivrigste var kommissionsformanden, H. C. Henning-sen, som var gammel kommunalmand. Og jeg var fuldt enig med ham.“

Jeg vil personlig tilføje om H. C. Henning-sen, som jeg kendte, som var en god mand, og som i en lang årrække var et indflydelsesrigt medlem af det radikale venstre og af dette høje ting, at altså allerede i hans tid indgik tanken om det fuldstændige kommunale selvstyre stærkt i det radikale venstres overvejelser.

Men jeg behøver vel næppe at føje til disse betragtninger, at det radikale venstre selvfølgelig er villig til at drøfte også denne side af sagen, såfremt saglige argumenter i modgående retning skulle komme frem under behandlingen.

Det er i lovforslaget om beskatning til kommunerne af faste ejendomme, at hensynet til de forventede store stigninger ved den nye vurdering mest er varetaget. Det andet hovedformål med forslaget, nemlig at fastsætte nye permanente bestemmelser om den særlige lempelse for landejendomme, finder vi at regeringen har varetaget på en måde, så at man kan tale om en virkelig forbedring, idet aflastningen for landbruget efter konjunkturprincippet allerede skal virke med fuld styrke, når forrentningsprocenten er nede på 2,5, og begynder at virke, når forrentningsprocenten er 4,5. Jeg forstod på det ærede medlem hr. H. C. Toft, at han mente, at man kunne sammenholde den lempelse, der gives landbruget, med kommunernes adgang til at vælge højere grundskyldpromiller, idet det ærede medlem sagde, at der bliver tale om en lempelse på 1 promille, når forrentningsprocenten kommer en promille under 4,5 pct., medens sognekommunerne herefter får lejlighed til at sætte de 35 promille op til hvad som helst. Jeg vil godt indrømme, at så kommer det til at se lidt voldsomt ud.

[A. C. Normann.]

Det, der er tale om, er jo, at når forrentningsprocenten falder under de 4,5 pct., får landbruget en lettelse på 5 pct. — ikke promille — altså på 1/20, og at landbrugsstøtten virker med fuld kraft, med 100 pct., når forrentningsprocenten er faldet med 20 promille. Det er dog i alle tilfælde, hvad man så end kan sige om det, og hvilke ønsker man end har dertil, en meget betydelig forbedring i landbrugets favør i forhold til de bestemmelser, der har været gældende hidtil.

Bestemmelsen i forslaget til kommunal ejendomsskattelov om, at kommunerne mister adgangen til at opkræve en tillægsgrundskyld på 10 promille af landejendomme, hvis ejer eller forpagter ikke er indkomstskattepligtig i kommunen, f. eks. de såkaldte bylandmænd, er det radikale venstre imod uanset dens beskedne provenu. Vi finder den hidtidige bestemmelse fornuftig og rimelig.

Endelig vil vi gerne være med til i udvalget at drøfte en omlægning af det fordelingsgrundlag, hvorpå sognekommunernes tilsvær til amtsfonden lignedes. Dels er det jo her et spørgsmål, om det er rimeligt at gå slet så vidt som forslaget, når dette nu går fra halvdelen op til fire femtedele, lignet i henhold til summen af kommunernes skattepligtige indkomster, dels er der også den forskel — som jeg blot gerne vil erindre om her — mellem dette forslag og det lovforslag, som det ærede medlem hr. Alfred Bøgh i sidste samling fremsatte på venstres vegne, at der nu regnes med skalaindkomster, altså ansatte indkomster eksklusive de personlige fradrags maksimum, for tiden 4.500 kr., samt hustrufradraget, medens venstres forslag gik ud fra indkomstansættelserne. Vi finder, at regeringsforslagets princip er det rigtige, men vil naturligvis gerne være med til at drøfte, om forholdet skal være som her foreslået, 4:1, eller det f. eks. skulle være 3:2.

Ja, med disse bemærkninger kan jeg sige, at det radikale venstre gerne vil være med til at drøfte en række af disse bestemmelser i udvalget, også den sidstnævnte, og jeg kan i øvrigt på det radikale venstres vegne give udtryk for afgjort velvilje over for lovforslagene som helhed.

Poul Dam: Måske skulle jeg begynde med nogle rent principielle betragtninger om vort syn på ejendomsskatterne og den reform, som her forestår.

Det er efter vor mening forkert, hvis omlægningen skal medføre, at nogen enkelt ejendom får lavere ejendomsskattebeløb i det kommende år, 1966-67, end den har i indeværende år. Det er nu engang sådan, at nedgang i ejendomsskatterne uundgåeligt bundfælder sig i stigende grundpriser, og det kan vi bestemt ikke se der er nogen anledning til.

Vi mener ligeledes, at det er forkert, hvis de ændringer, der her gennemføres, skulle medføre — hvad jeg ikke tror de gør — at ejendomsskatterne i almindelighed kommer til at udgøre en faldende procent af den samlede beskatning.

Videre forekommer det os meget væsentligt, at de ejendomsskatter, som man her opererer med, også er skatter, der skal betales. I øjeblikket er det jo sådan, at dels er der en række af ejendomsskatterne på landbruget, som aldrig nogen sinde bliver betalt, dels er der en hel del ejendomsskatter på parcelhuse, som rent faktisk heller ikke bliver betalt, fordi de kan fradrages i de pågældende huses regnskaber. Vi har tidligere udtalt os imod dette princip; jeg skal blot for god ordens skyld gentage det her.

Endelig vil jeg gerne som det principielle sige, at efter vor mening bør den eneste ejendomsskat være en egentlig grundskyld. Det er en gammel tanke, nogle mener, det er en gammeldags tanke; jeg tror imidlertid, den stadig er både rigtig og væsentlig. Hvis man spørger grundkøberne omkring vore store byer, er de ikke uenige i, at der her stadig den dag i dag er tale om samfundsskabte værdier, som der var rimelighed i at inddrage til det offentlige. Der ligger efter min mening en betydelig rimeligere, mere moderne tanke bag ved dette end de tanker, som man i dag som tidligere har hørt fremsat af det ærede medlem hr. Thisted Knudsen om, at man skal skelne mellem jord efter forskellige anvendelser; jeg tror nok, at prisdannelsen på jord foregår efter nogenlunde samme lovregler i alle tilfælde, medmindre der er specielle juridiske hindringer for anvendelse af jor-

[Poul Dam.]

den til et eller andet; en ensartet beskatning, en ensartet grundskyld, er der derfor al mulig grund til at søge gennemført. Men dette er der naturligvis ikke så forfærdelig megen mulighed for lige i øjeblikket.

De lovforslag, som foreligger til behandling her, tager sigte på en noget indviklet teknisk reform på en række punkter. Jeg skal prøve at tage stilling til hovedpunkterne heri, idet jeg skal se bort fra de mange tekniske detaljer, som lovforslagene indeholder, og som det ville være u hensigtsmæssigt, og for øvrigt også i uoverensstemmelse med forretningsordenen, at drukne sig i.

Der er for det første tale om, at statsgrundskylden skal bortfalde; det har vi tidligere givet vor tilslutning, og den skal jeg gerne gentage.

Der er dernæst tale om afvikling af statsejendomsskylden efter et af disse rørende projekter, hvori man forudsætter den økonomiske udvikling 25 år frem i tiden og har nogle smukke brøker, hvor man får anvendelse for syvendedelene over en periode helt frem til 1990. Jeg må sige, at man kan ikke lade være med at mindes tiendeaflysning og jernbaneskyld og alle mulige andre snurrepiberier, som vi til sidst skulle genoplive for at slå dem ihjel, længe efter at de var blevet meget tåbelige. Jeg tror nok, at der kunne være rimelighed i at få statsejendomsskylden afviklet langt, langt hurtigere, hvis ellers den økonomiske udvikling fortsætter, som den har vist tegn til i de senere tiår. Jeg kunne for min del gerne se statsejendomsskylden bortfalde med det samme, forudsat at det kunne gøres inden for den enkelte ejendoms skatteramme, altså uden at den enkelte ejendoms samlede ejendomsskat faldt.

For det tredje foreslås det jo, at amtsgrundskylden kan sættes op til højst 20 promille; også dette har vi tidligere givet principiel tilslutning til, og den skal jeg her gentage. Men derefter siges det, at amtens restbehov skal skabes ved påligning på kommunerne, fordelt med en femtedel i forhold til kommunernes grundværdier og fire femtedele i forhold til indkomstansættelserne i kommunerne. Argumentet er, at denne brøk, en femtedel over

for fire femtedele, svarer til kommunernes egen fordeling mellem indkomstskatter og ejendomsskatter. Jeg synes imidlertid ikke, de to ting har så forfærdelig meget med hinanden at gøre; det ene tal angiver et ligningsgrundlag, det andet, hvad der rent faktisk udskrives. Jeg tror i hvert fald, at man endnu en gang må gøre opmærksom på, at ordningens kvalitet står og falder med ligningens kvalitet. Hvis skatteligningen er tilstrækkelig effektiv og tilstrækkelig ensartet i alle dele af landet, i alle slags kommuner og over for alle grupper af erhvervsudøvere, kan man måske benytte den, men jeg har personlig mine meget store tvivl om, at alle skatteydere i sognekommunerne er genstand for en lige effektiv skatteligning. Der er noget her, som jeg tror vi skal se nærmere på i udvalget.

For det femte er der tale om den nye henstandsordning vedrørende kommunal grundskuld af merværdierne i yderzoner eller landbrugszoner. Også dette hænger jo sammen med noget af det, vi talte om i foråret; det, man tænker sig, er, som vi også drøftede dengang, en ordning, der har en vis lighed med ordningen for de mindstbemedlede parcelhusejere. Jeg kan nu ikke lade være med at notere, at der er en central forskel mellem de to ordninger. Efter den gamle ordning, den om de mindstbemedlede parcelhusejere, var der tale om noget, som man fik efter ansøgning, og det var noget, den enkelte kommune kunne beslutte. Her skabes der et retskrav for enhver, der er i denne situation. Det forekommer mig i og for sig, at de mindstbemedlede parcelhusejere havde nok så meget brug for den sikkerhed, som et egentligt retskrav ville have givet dem, i hvert fald adskillige af de grundejere i yderområderne, der her er tale om.

Jeg bemærker videre, at tillægsgrundskylden bortfalder, og også dette kan vi tilslutte os. Jeg bemærker det negative, at man ikke i denne sammenhæng har taget det penible spørgsmål op om sommerhuskommunernes mulighed for at opkræve ekstra hos sommerhusejerne. Det er efter min mening en agitation, der er uden hold, og jeg er glad for, at den højtærede indenrigsminister i hvert fald ikke foreløbig er faldet for den.

Så kommer jeg til det spørgsmål, som

[Poul Dam.]

har beskæftiget flere af de ærede ordførere særlig meget. Det er spørgsmålet, om sognekommunerne skal have fuldstændig frihed til at fastsætte grundskyldpromillerne. Vi gik ind for den folketingsbeslutning i foråret, som også indeholdt dette punkt, og det forekommer os, at ordningen i hvert fald er bedre end den ordning, vi har i øjeblikket; men jeg er ikke sikker på, at den kan eller bør opretholdes på længere sigt. Det er et udslag af det kommunale selvstyre, og det kommunale selvstyre hører jo til de berømmelige hellige køer, som ligger foran os på vejene og tygger drøv, og som man vistnok, så vidt jeg er underrettet, ikke engang får fjernet, efter at de er selvdøde. Noget af det kommunale selvstyre er jo, hvis man skal være ganske oprigtig, temmelig selvdødt allerede nu. Andet er helt spillevende og skal også være det, men det forekommer mig, at der er brug for en gennemtænkning af, hvad det kommunale selvstyre egentlig er, skal være og kan være i vore dage. De enkelte kommuner, og det gælder da navnlig de mindre kommuner ude i landet, er jo ikke nær så isolerede eller selvstændige eller selvberørende, som de var i gamle dage. Der er sammenhænge ud over grænserne, som gør dette absolutte krav om kommunalt selvstyre mere og mere urimeligt, og jeg er ikke sikker på, at dette er et af de områder, hvor det kommunale selvstyre bør opretholdes.

Ser man på de enkelte sognekommuners grundskyldpromiller, er de jo meget stærkt varieret. Jeg har for min egen orienterings skyld gennemgået kommunerne på Langeland — de er så nemme, de ligger sådan på stribe ned igennem øen — og dér ser man, at det springer fra kommune til kommune op og ned fra 19 til 35 promille i 1964-65. Det er ganske væsentlige forskelle i beskatningen, der dér er tale om. Disse forskelle er de enkelte kommuner måske glade for, men de betyder jo, at i øvrigt ensartede landbrug og i øvrigt ensartede virksomheder af anden art får en meget forskellig skattemæssig belastning, alt efter hvilke kommuner de ligger i. Det er ikke særlig rart for de pågældende, indtil det tidspunkt kommer, hvor man skal sælge, for så er der jo ingen tvivl om, at disse forskelle er bundfældet i grundværdierne.

Dertil kommer, at jeg tror, at man stillet over for de mange kommunesammenlægninger, som allerede er i gang, og som efter min opfattelse vil komme i gang i langt højere grad i de kommende år, må spørge, om det ikke ville være en stor fordel, hvis man kunne få væsentlig mere ensartede grundskyldpromiller før kommunesammenlægningerne. Der er vanskeligheder nok med at få kommuner sammenlagt, måske skulle man prøve at fjerne nogle af dem. Vi ville i hvert fald, som jeg havde den ære at sige noget om her i folketinget den 7. maj, foretrække en ordning, hvorved man fik en opkrævning af kommunal grundskyld efter helt ensartede satser over hele landet, satser fastsat af folketinget, opkrævet efter ensartede regler med et provenu, som tilfaldt de enkelte kommuner. Kommunernes selvstyre ville jo så få rig lejlighed til at udfolde sig ved en variabel skatteudskrivning på indkomst.

Jeg har endnu en måske mere principiel, måske mere teknisk bemærkning. Det drejer sig om, at man ved at afskaffe statsgrundskylden får stillet en række ejendomme i en lidt vanskelig situation. Det er de ejendomme, som hidtil har skullet fritages for ejendomsskatter til staten og har kunnet fritages for ejendomsskatter til kommunerne. De har haft en vis lempelse derigenom — det drejer sig om en række undervisningsinstitutioner og en række sociale institutioner — en lempelse, som de nu mister. De vil nu ejendomsskattemæssigt set være fuldstændig afhængige af, hvad den enkelte sognekommune og den enkelte amtskommune beslutter. Det medfører i visse tilfælde, nemlig for sådanne skoler, som modtager statstilskud efter i øvrigt ganske ensartede regler over hele landet, at de er økonomisk meget forskelligt stillet. Ligger en sådan skole i et amt og en sognekommune, hvor man ikke giver nogen skattefritagelse, kommer den til at betale en ret høj ejendomsskat uden at have noget sted at hente pengene. En anden skole er måske fuldstændig fritaget for disse skatter. Det er en detalje, men jeg vil dog gerne nævne den, fordi den næppe er tilsigtet.

Der er andre tekniske problemer, som vi kan se på i det udvalg, der formodentlig bliver nedsat.

[Paul Dam.]

Jeg er nu fremkommet med forskellige kritiske bemærkninger, og på visse punkter har jeg ikke lagt skjul på, at jeg har principielt temmelig afvigende synspunkter i forhold til det grundlag, som lovgivningen også efter ændringerne hviler på. Men under omstændighederne mener jeg, at de lovforslag, som de højtærede ministre her har fremsat, rummer så mange forbedringer, at vi fra vor side forventer efter et formentlig både hurtigt og grundigt arbejde i udvalget at kunne se et resultat ved anden behandling, som vi med glæde vil kunne støtte.

Johan Asmussen: Når der som her er tale om en omlægning af beskatningen på fast ejendom, kan der vel være anledning til indledningsvis at slå fast, at de uafhængiges opfattelse med hensyn til ejendomsskat principielt er den, at fast ejendom som grundlag for skat er forældet, et levn fra en fjern fortid, mere eller mindre tilfældigt virkende og derfor uretfærdigt, at dette i særlig grad gælder jord som produktionsmiddel, specielt landbrugs- og gartnerijord, og at skat på fast ejendom derfor bør afvikles snarest muligt som led i en samlet skattereform. Med denne opfattelse er vi i sagkyndigt godt selskab; blandt andre har jo professor Kjeld Philip, dengang han var radikal økonomiminister, givet udtryk for den samme grundindstilling.

Når man ser på den udvikling, der i en årrække har været på hele ejendomsskatteområdet, fiksering af statsejendomsskylden, afvikling af de kommunale bygningsskatter, ophævelse af grundstigningsskylden, mere eller mindre gennemhulning ved forskellige lettelser af landbrugets ejendomsskatter, er det tydelige tegn på, at man over en bred front har været klar over, at fast ejendom under nutidens forhold i virkeligheden ikke er noget rimeligt og hensigtsmæssigt grundlag for beskatning. Jeg mindes, at det ærede medlem hr. Ove Hansen ved første behandling i februar af de radikales forslag til folketingsbeslutning udtrykte sig på den måde, at han sagde: skal vi have faste skatter, mener vi så afgjort, at de bør ligge på selve grundværdien. Men altså ordene „skal vi have faste skatter“ . . . . (*Finansministeren* [Henry Grünbaum]: Det

er misforstået!) . . . . Er det misforstået? Ja, som ordene normalt må fortolkes, synes jeg, at man deri skimter en vis grundlæggende tvivl om, hvorvidt vi overhovedet skal have faste ejendomsskatter.

Selv om de foreliggende lovforslag direkte tager sigte på andre, mere begrænsede formål, forenkling, tilpasning til de forventede stigninger ved den 13. almindelige vurdering o. s. v., sporer man efter min mening både i forslagene i forenklingssudvalgets betænkning og i selve lovforslagene og bemærkningerne hertil ligesom en mere eller mindre tydelig erkendelse af, at selve besiddelsen af fast ejendom, navnlig som driftskapital, specielt jord som produktionsmiddel, landbrugsjord, er noget, som man ud fra rent saglige hensyn bør og vil komme til at bevæge sig bort fra. Men hvis man nu i virkeligheden er på vej til en sådan erkendelse af, hvor udviklingen bør føre hen, synes jeg, man skulle udvise lidt større dristighed, tage konsekvensen af sin erkendelse og gøre alvor af at forlade dette ganske utidssvarende beskatningsgrundlag. Det vil sige, at man ved en omlægning af ejendomsskatterne som den, der her er tale om, burde gå så langt, som det er muligt i dag, og samtidig klart tilkendegive, at linjen i bestræbelserne er at komme bort fra ejendomsbeskatningen, så snart det er muligt, i forbindelse med omlægningen af hele den øvrige beskatning.

De uafhængiges stillingtagen til de foreliggende lovforslag må naturligvis ske på baggrund af denne principielle opfattelse, der ved flere lejligheder på forskellig måde er gjort gældende her i det høje ting af ordførere for mit parti og af mig selv.

For så vidt man endnu vil bevare en grundskyld, kan vi i princippet tilslutte os det forslag, der indebærer, at statsgrundskylden ophæves og overflyttes til kommunerne, og at statsejendomsskylden dermed afvikles. Men vi mener, som det også fra et par andre sider er sagt i dag, at det burde ske i væsentlig hurtigere takt end de planlagte 25 år.

Lad mig sige, at de tekniske forenklinger og forbedringer, herunder de ændrede opkrævningsbestemmelser, som er indbygget i lovforslagene, hilser vi naturligvis med tilfredshed. Må jeg have lov at indskyde en lille parentetisk bemærkning og gentage

[Johan Asmussen.]

den henstilling, jeg kom med ved anden lejlighed i forrige folketingsår med hensyn til selve betegnelserne „ejendomsværdi“ og „grundværdi“. Jeg tror, det er almindeligt erkendt, at det er upraktiske benævnelser i dagliglivet for dem, der har med disse ting at gøre. Man ville foretrække enten at vende tilbage til betegnelsen „ejendomsskyldværdi“, „grundskyldværdi“ eller — hvad jeg vist egentlig ville foretrække — „ejendomsskatte værdi“; jeg synes, det siger mere, for lægmanden i hvert tilfælde. Jeg har ikke hørt, om det har været overvejet; det ville interessere mig at få en bemærkning om dette lille, men alligevel praktisk ikke helt ubetydelige problem — fra den højtærede finansminister må det vel blive.

I vurderingslovforslaget er der bl. a. en ændring, der ligger på kanten af det tekniske, som jeg synes man må anse for rigtig. Det er spørgsmålet om, hvad der skal være det afgørende kriterium for, om en ejendom kan få del i lempelsesordningerne for landbruget. Hidtil har det været noteringen, der har været kriteriet; nu går man over til at bruge selve den faktiske benyttelse til landbrug som kriterium. Jeg ser, at man i forenklingssudvalget indgående har drøftet frem og tilbage, om det skal være noteringen, vurderingen eller den faktiske benyttelse; men jeg kan ikke nægte, at det egentlig undrer mig, at man kan ofre så megen tankekraft på det spørgsmål, for meningen må dog altid have været, at det er den mand, der faktisk driver et landbrug, der har krav på de lempelser, der er tale om. Når det er sådan, forekommer det mig egentlig ret nærliggende, at det også er den faktiske benyttelse, der må være kriteriet, og det er jo altså også det, man nu går over til.

Men hensyn til de i lovforslaget om beskatning til kommunerne indeholdte fremtidige regler vedrørende sognekommunerne, hvorefter man vil fjerne både minimumsgrænserne og maksimumsgrænsen, mener jeg, det må være helt givet, at man simpelt hen ikke vil kunne komme uden

om at måtte fjerne minimumsgrænserne. Med de forhøjelser, vi med sikkerhed kan forvente ved den 13. almindelige vurdering, er det klart, at kommunerne må have mulighed for at gå ned under det minimum, de har haft hidtil. Mindre givet, tør jeg svagt antyde, er det ud fra vort syn på tingene, at det er rigtigt at fjerne en maksimumsgrænse. Det har været sagt gang på gang af ordførere for mit parti — og jeg kan gentage det her — at vi absolut og afgjort er imod, at man fjerner en sådan maksimumsgrænse for de promiller, man i sognekommunerne kan fastsætte. Der er tidligere nævnt eksempler, som viser, hvorfor det vil være forkert, og jeg går ud fra, at andre eksempler vil fremkomme under udvalgsbehandlingen. Der er efter vor mening alt for store muligheder for urimelige forskelligheder fra den ene kommune til den anden.

Nu hørte jeg nok, at det ærede medlem hr. Ove Hansen nærer en lys og bred tillid til, at man ude omkring i sognekommunerne nok skal lade være med at være for grådig; jeg tør desværre ikke nære den samme blinde tillid til, at det vil gå sådan. Vi tør ikke fra mit partis side lægge så store muligheder ud til kommunerne, dertil er de efter vor mening for forskellige. Den frihed, kommunerne må have, kan som hidtil ligge inden for visse grænser; i hvert tilfælde må vi afgjort holde fast på, at man ikke må fjerne et vist loft, man må ikke fjerne en maksimumsgrænse. I virkeligheden bør den sættes ned i takt med stigningerne i vurderingerne, således at de én gang fastsatte grænser nogenlunde fastholdes, udtrykt i kronebeløb, sådan som toldinspektør Clausager senest har givet udtryk for det i en kronik den 26. oktober i år i Jyllands-Posten.

Med hensyn til lempelsesordningerne for landbruget med de konjunkturbestemte tilskud forstår jeg, at det netop nævnte lovforslag indebærer en vis forbedring, og det mener jeg naturligvis må være den rette vej. Jeg har noteret mig, at man i et bilag til forenklingssudvalgets betænkning, en rede-

[Johan Asmussen.]

gørelse fra Amtsrådsforeningen, netop fremhæver, at man lægger afgørende vægt på, at landbruget ved disse ordninger stilles så gunstigt som muligt. Jeg håber, at man vil hæfte sig meget herved under udvalgsbehandlingen.

Hvad angår den amtskommunale beskatning, drejer det sig i virkeligheden om en overflytning af statsejendomsskylden til amterne. I realiteten får man nu et maksimum på 20 promille. Man kan forlods tage 4 promille, og af resten kan man altså gå op til maksimalt 20 promille. Den regel, man her indfører, er noget ændret i forhold til det forslag, forenklingsudvalget oprindeligt fremsatte. Jeg har hæftet mig ved, at man fra Amtsrådsforeningens side har udtrykt betænkelighed ved, at der stadig skal lægges så stor vægt på grundbeskatningen til amterne. Efter de store stigninger, vi kan forvente, vil der måske endog blive større beskatning på grundværdierne end hidtil, og det kan i hvert fald ikke være i den rigtige retning.

Hvad angår fordelingen inden for sognekommunerne, er man jo nu inde på at gå over fra den nugældende fifty-fifty regel til en regel om, at fordelingen skal ske med en femtedel efter grundværdierne og fire femtedele efter indkomsterne med en lille, sikkert rigtig forbedring i retning af, at det skal være efter skalaindkomsterne. Det er et skridt i den rigtige retning — så vidt jeg forstår, egentlig en ajourføring af de faktiske forhold mange steder — men ud fra det principielle synspunkt, som vi har i mit parti, må vi mene, at man bør gå endnu videre. Jeg har da også lagt mærke til, at de kommunale sammenslutninger har givet udtryk for, at man mest muligt bør se bort fra grundværdierne, og at man i udtalelsen fra Amtsrådsforeningen er endnu tydeligere i sin tilkendegivelse. Man siger dér, hvis jeg med den højtærede formands tilfaldelse må slutte med et citat fra side 107 i betænkningen:

„Amtsrådsforeningen finder imidlertid ikke, at der er tilstrækkelig grund til fortænde at fordele en mindre del af udskrivningen efter grundværdi, men finder, at udskrivningen fuldt ud bør fordeles efter indkomst. Herigennem vil man bl. a. kunne opnå, at størrelsen af den amtskommunale

udskrivning gennem kommunerne i de enkelte amtsråds kredse bliver indbyrdes sammenlignelig.“

Jeg håber, at de tanker, som ligger bag disse betragtninger, og det grundprincip, som jeg har givet udtryk for — og som jo i hvert fald i en ikke uvæsentlig grad, forstår jeg, deles af venstre og de konservative — vil komme til at præge udvalgsarbejdet i så høj grad som muligt.

Finansministeren (Henry Grünbaum): Først vil jeg sige til det ærede medlem hr. A. C. Normann, at jeg er helt enig i den betragtning, han gjorde gældende om, at det først og fremmest er et spørgsmål om forskydning fra den ene skatteform til den anden, der er tale om. Man kan mene, at den ene skatteform er bedre end den anden, men man skal vel ikke foregøgle nogen, at de slipper billigere, hvis man sænker skatterne inden for den ene form, i dette tilfælde jordbeskatningen — det gælder i hvert fald ikke som helhed. Der kan jo i høj grad opstå problemer i retning af en anden forskydning, ikke blot en forskydning fra den ene slags skat til den anden slags skat, men også en forskydning mellem de forskellige skatteydere.

Når jeg gerne har villet trække dette frem, er det, fordi jeg i debatten i dag har været stillet over for noget, som jeg synes man burde være kommet væk fra, nemlig dette, at man nu igen prøver på at trække parcelhusejerne frem som en gruppe, der skulle blive særlig hårdt ramt ved den her foreslåede lovgivning. Det, der er tale om, er for det første en forenkling eller i hvert fald et forsøg på en forenkling — jeg håber da også, at det fører dertil — for det andet en afbødning af de urimelige virkninger af 13. almindelige vurdering. Jeg håber også, at man på dette sidste område har nået noget med lovforslagene og vil nå noget i igennem udvalgsbehandlingen og den lovgivning, der kommer ud af det. Det er regeringens opfattelse, at det løfte, der er givet om at afbøde disse virkninger, skal holdes, hvad vi også mener det bliver med de fremsatte lovforslag.

Jeg vil altså bede om — det siger jeg også til det ærede medlem hr. H. C. Toft — at man passer en lille smule på med denne efterhånden noget forslidte agitation om

[Finansministeren.]

parcelhusejerne, der bliver ramt af skatterne. Der blev nævnt Frederiksborg amt, Roskilde amt og vist også flere andre amter. Samtidig siger man jo nemlig, at landbrugsjorden som produktionsmiddel bør være helt uden for denne beskatning, og jeg vil derfor spørge det ærede medlem hr. H. C. Toft og andre, der har den opfattelse — også det ærede medlem hr. Thisted Knudsen: ja men hvem er det så, der bliver ramt, hvis man gennemfører det, som de ærede medlemmer og deres partier går ind for, altså at vi skal have denne grundbeskatning, men specielt landbrugslandjorden, specielt det, man kalder produktionsmidlet jorden, fritaget?

Hvis man gør det i Frederiksborg amt, hvem er det så, der kommer til at betale skatterne? Jeg går ud fra, at de ærede medlemmer ikke mener, at skatterne bliver mindre, fordi man undtager landbrugsjorden fra beskatningen. Det vil da blot sige, at der sker netop den forskydning, som det ærede medlem hr. A. C. Normann var inde på, en forskydning fra den ene form til den anden og her en forskydning fra den ene gruppe til den anden. Det bliver naturligvis netop parcelhusejerne i Frederiksborg amt og i Roskilde amt og i andre amter, der kommer til at betale for denne omlægning, hvis den gennemføres.

Dermed være ikke sagt, at man ikke kan komme ind på den slags tanker; men man kan da ikke samtidig sige, at her sker der noget, der rammer parcelhusejerne, og så dette, at netop landbrugsjorden skal fritages for denne beskatning, hvilket jo, hvis et vist provenu skal opretholdes, vil betyde, at parcelhusejerne rammes. Det samme gælder, hvis man vil omlægge skatten generelt fra jordbeskatning til anden beskatning; så bliver det vel også parcelhusejerne, der rammes.

Jeg vil da vove den påstand, at en omlægning fra jordbeskatning til indkomstbeskatning eller forbrugsbeskatning i særdeleshed vil ramme parcelhusejerne, fordi parcelhusejerne repræsenterer mellemindkomsterne i dette land, og vi ved jo netop, at det er mellemindkomsterne, der i særlig grad rammes gennem indkomstskatterne og vel også vil få forbrugsskatterne at

mærke. Det er altså slet ikke rigtigt, at hvis disse tanker realiseres, vil det betyde en lettelse for parcelhusejerne. Konsekvensen vil efter min opfattelse blive det modsatte, nemlig en yderligere byrde på parcelhusejerne. Men jeg synes, det er forkert, at vi i denne debat igen skal ind på alt dette med, om parcelhusejerne bliver ramt eller de ikke blive ramt. Det er et forsøg på at føre debatten om skattepolitikken over i noget agitatorisk, som jeg synes er med til at ødelægge diskussionen omkring vore skatter.

Det ærede medlem hr. Thisted Knudsen ville jo faktisk — og det ville, forstod jeg, også det ærede medlem hr. Johan Asmussen og måske tillige det ærede medlem hr. H. C. Toft — have jordbeskatningen helt ophævet; der blev talt både om skatten på jord, på boligen, på landbrug, håndværk, handel og industri, så det var altså nærmest det hele, der var tale om.

Min principielle opfattelse er den, at der er en væsentlig forskel mellem bygnings-skatte og jordskatte. Bygningerne kan produceres, og derved kan skatten overvæltet, men jorden kan jo kun til en vis grad produceres, det er noget af naturen givet, det er, som det ærede medlem hr. A. C. Normann var inde på, en knapheds-vare, der stiger i pris, efterhånden som befolkningstallet stiger, og efterhånden som velstanden stiger, og derfor er det ikke rigtigt at sige, at landbruget slipper billigere, hvis ikke man opkræver disse skatter. Sandheden er vel nok den, at prisdannelsen netop på jord vil være — jeg vil ikke sige fuldstændig uafhængig, men forholdsvis uafhængig af denne skat; man vil simpelt hen tage den pris, som knapheden betinger, og som beliggenheden betinger o. s. v. Derfor tror jeg ikke, det er en rigtig tankegang, der ligger bag ved, at man kan give landbruget en lettelse ved at ophæve disse skatter. Jeg tror, vi må se i øjnene, at det bliver ikke nogen lettelse for de unge, som skal etablere sig som nye landmænd — det kan være en lettelse for dem, der nu sidder med ejendommene — for det vil uvilkårligt betyde, at priserne på ejendommene vil gå tilsvarende op, sådan at de unge, som vi vel skal tænke mest på, i virkeligheden ikke vil få nogen lettelse,

[Finansministeren.]

hvis man går den vej, som de ærede medlemmer hr. Thisted Knudsen, hr. H. C. Toft og hr. Johan Asmussen var inde på.

Jeg tror, det er rigtigt at opretholde en vis grundbeskatning, og jeg vil da også gerne fremhæve det ejendommelige i, at man samtidig med en, synes jeg, i og for sig rigtig argumentation for en vis omlægning fra direkte skatter til forbrugsskatter her på dette område, hvor vi jo egentlig har en ganske god forbrugsskat, nemlig grundskatten, vil gå den modsatte vej, idet man pludselig vil ophæve en slags generel forbrugsskat, kan vi godt sige, ophæve den med det resultat, at vi skal være nødt til at opkræve endnu flere skatter enten gennem indkomstbeskatningen eller den øvrige forbrugsbeskatning.

Og jeg kan ikke rigtig se harmonien imellem kravet om, at vi skal omlægge vort skattesystem fra direkte skat til forbrugsskat, og det krav, der her stilles om, at man skal ophæve en god, gammel forbrugsskat, nemlig skatten på jorden, som jo indgår i varepriserne; det er jo ikke sådan, at det er producenterne, der til syvende og sidst betaler denne skat, den går ind som en produktionsomkostning i de forskellige led, landbrug, industri, handel o. s. v., og bliver for så vidt en generel omsætningskat, en efter min mening ganske god skat, der rammer nogenlunde rimeligt; også de, som bor i ejendomme, betaler jo denne skat, nemlig igennem deres husleje.

Jeg forstår altså ikke rigtig, at man specielt har haget sig fast i dette med jorden. Det er formentlig en lidt gammeldags opfattelse; man har ment, at man har fundet et godt agitationsgrundlag, og jeg beder om, at man igen en gang prøver på at tænke disse problemer noget mere igennem. Det kan man jo få lejlighed til i udvalget og så finde ud af — og det vil jeg gerne være med til — om der er områder, hvor man kan forbedre, ændre o. s. v., hvis der skulle være ting i lovforslagene, som trænger til en sådan forbedring. Jeg vil da for mit eget vedkommende gerne herfra give udtryk for en positiv vilje til at være med i det udvalgsarbejde, hvis der skulle være enkelte ting af teknisk karakter, som trænger til en ændring.

Indenrigsministeren (*Hans Hækkerup*):

Den højtærede finansminister har jo taget stilling til de rent principielle skattespørgsmål, der er rejst i denne debat, så det skal jeg i denne omgang lade ligge, men der er stillet enkelte spørgsmål til mig og rettet kritik mod enkelte bestemmelser i de af mig fremsatte lovforslag, som nødvendiggør en kommentar fra min side.

Det ærede medlem hr. Thisted Knudsen spurgte mig, om minimum på de 16 promille i købstæderne var et helligt tal, og dertil vil jeg svare, der er intet helligt i lovforslag, der fremsættes af mig, altså heller ikke dette tal. Vi kan naturligvis drøfte det, men jeg har ikke nogen stor tro til, at det ærede medlem og jeg skulle blive enige, for også efter de bemærkninger, den højtærede finansminister gjorde, ligger det klart, at vi principielt ser helt forskelligt på spørgsmålet om de faste skatter.

Jeg forstod, at det ærede medlem var imod en forhøjelse af amtsskatterne, og dertil vil jeg sige, det bliver det nok meget vanskeligt at undgå med de stigende udgifter, amterne har. Jeg forstod, at det ærede medlem ligeledes var meget betænkelig ved, at der nu i sognekommunerne skulle være frit slag, intet minimum og intet maksimum. Det ærede medlem gav udtryk for betænkelighed, ja, brugte udtrykket, at han frygtede for misbrug, og dertil vil jeg gerne sige, at det tror jeg ikke på. Jeg har nu engang øjensynlig større tillid til det kommunale selvstyre end det ærede medlem. Jeg tror ikke på, at der vil komme til at foreligge misbrug. Hvis jeg havde regnet med eller troet derpå, ville jeg naturligvis have søgt at finde en form, hvorunder man kunne gardere sig derimod, men jeg tror ikke på det.

Det ærede medlem opfordrede mig sluttelig til at foretage et pantherspring, jeg havde nær sagt hvorhen? Der var ikke ret meget at springe efter i det, det ærede medlem gav mig som oplæg.

Det ærede medlem hr. H. C. Toft var også betænkelig ved de 16 promille som minimum i byerne, og det ærede medlem mente, at med de 16 promille opfyldte man ikke løftet om at fjerne de urimelige virkninger af den 13. almindelige vurdering. Nu tror jeg alligevel, vi skal prøve at gøre os klart:

[Indenrigsministeren.]

hvad er de urimelige virkninger af den 13. almindelige vurdering? Hvis man har den opfattelse, at de faste skatter ikke må ændres i opadgående retning i kroner og øre, indebærer dette forslag ikke indfrielse af løftet. Men jeg kan meget vel tænke mig situationer, hvor man må erkende, at den gældende lovgivning ville føre til urimelige resultater som følge af den 13. almindelige vurdering. Jeg tænker mig en kommune, som gennem en årrække har anvendt det minimum, sognekommuner kan anvende, de 10 promille, og hvor der sker en voldsom stigning af grundværdierne ved den 13. almindelige vurdering, en stigning på 100, op mod 200 pct. Hvis man ikke dér havde mulighed for at ændre promillen, ville der indtræde, hvad vi tænkte på, når vi brugte udtrykket urimelige virkninger af den 13. almindelige vurdering. Men jeg må altså hævde, at dette lovforslag faktisk indebærer, at vi skaber mulighed for at hindre urimelige virkninger af den 13. almindelige vurdering.

Altså, det ærede medlem hr. H. C. Toft brugte jo meget stærke udtryk og talte om, at når man ikke havde maksimum for de sognekommunale grundskyldpromiller, kunne man risikere, at bestemmelsen blev misbrugt imod grundejerne, herunder parcelhusejerne. Jeg vil sige det samme som den højtærede finansminister, og som jeg også selv nu har sagt, at jeg tror ikke på, at der foreligger en rimeligt begrundet formodning om, at sådanne misbrug skulle finde sted. Men det ærede medlem har altså det standpunkt, at han ønsker lagt loft over de sognekommunale skatter, og det er klart, at vi må diskutere spørgsmålet under den udvalgsbehandling, der forestår.

Kun på ét punkt mærkede jeg tilfredshed hos det ærede medlem, det var vedrørende ændringen i amtsskatternes fordeling, når de er pålignet sognekommunerne, idet det ærede medlem sagde, at lovforslaget var et skridt i den rigtige retning. Vi kan diskutere, hvor langt vi kan komme i det spørgsmål.

Til det ærede medlem hr. A. C. Normann vil jeg rette en tak for de bemærkninger, han har fremsat, og som indebar principiel tilslutning. De enkeltheder, det ærede medlem nævnte, vil vi naturligt kunne drøfte

i udvalget. Det er en selvfølge, at min tak også gælder det ærede medlem hr. Ove Hansen, og jeg er i den lykkelige situation også at kunne takke det ærede medlem hr. Poul Dam. Det ærede medlem gjorde den principielle bemærkning, at han var imod nedgang i ejendomsskatterne, også procentvis, og jeg er så lykkelig at kunne sige, jeg er aldeles enig med det ærede medlem i den målsætning.

Det ærede medlem strejffede spørgsmålet om sommerhuskommunerne, og derom vil jeg gerne sige, at hertil har vi i indenrigsministeriet ingen stilling taget. Vi har heller ikke haft direkte anledning dertil. Jeg ved, at én eller flere kommunale organisationer arbejder med spørgsmålet og formentlig vil rette en henvendelse til ministeriet. Til den tid vil vi naturligvis tage stilling til spørgsmålet; der kan anføres meget for og meget imod at give disse kommuner en særstilling.

Så gjorde det ærede medlem hr. Poul Dam nogle principielle bemærkninger om sognekommunernes beskatning, om valgfriheden o. s. v., og pegede på ønskeligheden af en større ensartethed landet over. Jeg tror ikke, det er muligt at opnå en ensartethed landet over, selv om vi nok kunne skræmmes lidt af det eksempel, det ærede medlem nævnte fra Langeland, men jeg vil sætte mere pris på, at vi, om jeg så må sige, lovfæster det kommunale selvstyre på dette område, fordi de mennesker, der lever dér, vil have de bedste forudsætninger for at sige, hvordan fordelingen af beskatningen på de enkelte borgere skal være.

Tilbage har jeg det ærede medlem hr. Johan Asmussen, som jeg min vane tro ikke kan rette nogen som helst tak til. Det ærede medlems standpunkt er det stik modsatte af mit. Det ærede medlem vil afskaffe enhver ejendomsskat. Nu kan jeg, fordi jeg så godt kan lide det ærede medlem, sige, at det rammer mig ikke særlig hårdt, fordi det ærede medlem slår mig med et citat af tidligere minister Kjeld Philip. Han var radikal, så det kan ikke være afgørende for mig, og selv om han havde været socialdemokrat, så havde slaget såmænd ingen virkning. Vi er også mange socialdemokrater, der siger mærkelige ting, og det gør såmænd ingenting.

[Indenrigsministeren.]

Men jeg erkender, at det ærede medlem hr. Johan Asmussen er aldeles konsekvent i sit standpunkt til ejendomsskatterne. Det er en klarhed, der er al mulig grund til at takke for, og det vil også blive understreget i en kommende valgkamp, det er da klart.

Ove Hansen: Jeg skal kun gøre nogle få bemærkninger.

Det er, som om det ærede medlem hr. H. C. Toft vil give udtryk for, at hvis man letter ejendomsskatterne, vil det komme alle til gavn. Så ligetil er det nu ikke. De beløb, man vil nedsætte ejendomsskatterne med, skal jo så bæres på anden vis over de personlige skatter. Hvis de skatteydere, der betalte ejendomsskatter og personlige skatter i en kommune, var de samme, så lå det forholdsvis let og enklere, men sådan er det ikke. Det ærede medlem henviste til Herstedernes kommune. Her har vi netop et eksempel på, at mange af dem, der ejer ejendommene i en kommune, ikke berøres af personlige skatter, ikke berøres af det udskrivningsbehov, som findes i Herstedernes kommune. Jeg kan nævne alle de virksomheder, alle de fabrikker, der findes dér. Som bekendt er selskabs-skatten statskat; den har ingen indflydelse på kommunernes udskrivningsbehov.

Så nævnte det ærede medlem også, at man i Herstederne, hvor man har socialdemokratisk flertal, har en grundskyldpromille på 35, og jeg havde opfattelsen af, at det ærede medlem mente, at man på denne måde straffede beboerne og skatteyderne i Herstedernes kommune. Jeg tror, de har disponeret rigtigt i Herstedernes kommune. Det tror jeg også — det vil jeg sige til det ærede medlem — man har gjort på Frederiksberg, hvor man jo også har et flertal, ganske vist et konservativt flertal. Dét er grundskyldpromillen nu 35. Jeg tror, den disposition, man har foretaget på Frederiksberg, er rigtig. I en anden omegnskommune, Værløse, hvor man har en konservativ borgmester og et borgerligt flertal, forhøjede man grundskyldpromillen nu i april fra 18 til 28; man var enig derom i kommunalbestyrelsen. Dette skal ikke være en bebrejdelse mod denne kommunalbestyrelse; jeg tror tværtimod, de gjorde, hvad

der var rigtigt. De vil ikke røre udskrivningsprocenten.

Så kom det ærede medlem også ind på, at jeg havde talt om, at det bedste kontrolorgan, vi har, er vælgerne, og så sagde det ærede medlem: ja men i det tilfælde, at der var et mindretal, nogle få i et sogneråd, så skulle de altså rette sig efter vælgernes afgørelse, hvis et flertal blev udpeget, hvad det som regel gør ved et valg. Det er da klart, hvis vælgerne i en kommune udpeger et flertal, skal dette også have lov til at bestemme grundskyldpromillens størrelse; det er jo netop udtryk for det, beboerne i den pågældende kommune ønsker.

Jeg skal ikke forlænge diskussionen yderligere, men blot beklage, at det ærede medlem hr. H. C. Toft ikke synes at have den tillid til vore kommunalfolk, til det kommunale selvstyre, som man burde have. Jeg synes, vi burde vise dem den tillid at lade dem få lov at bestemme, hvordan byrdefordelingen — skat på fast ejendom og personlig indkomstskat — skal være.

Thisted Knudsen: Må jeg sige til den højtærede indenrigsminister, at for så vidt angår spring, er det selvfølgelig begrænset, hvor store spring man kan forlange af den højtærede indenrigsminister og mig. Der er jo fra naturens side sat visse grænser herfor. Men det er måske slet ikke spring; det drejer sig om; vi kan måske klare os med et hop, og hvis vi begge hopper, så er det muligt, vi når hinanden.

Jeg mener, at det saglige i denne sag — det andet var altså ikke sagligt — er spørgsmålet om fremtidens jordbeskatning, og de to ministre erkender, at vi her for første gang er inde på en lovgivning, der tilsigter at løse problemerne.

Jeg synes, at den højtærede finansminister — jeg ved godt, det er ikke med ond vilje — havde misforstået mig. Jeg har altid ment, at i et beskatningssystem i Danmark måtte jordbeskatningerne indgå; det er bare spørgsmålet hvordan.

Nu nævnede jeg specielt beskatningen af landbrugsjorden, hvorom regeringen — det må være saglige grunde — i dette øjeblik har sagt, at den amtskommunale beskatning må bæres af rationaliseringsfonden, som tilvejebringes gennem statsmidler. Hvad er det udtryk for? At man ikke mener, at land-

[Thisted Knudsen.]

bruget i den givne situation med forholdene udadtil bør betale disse skatter. Går vi videre og tager regeringens forslag til lov om amtskommunale skatter, hvad siger regeringen så? At vi meget let kan komme i den situation, at landbruget ej heller med rimelighed skal betale disse. Den højtærede indenrigsminister kommer i virkeligheden med et system, hvorefter disse skatter på grundlag af landbrugets forrentningsprocent bevæger sig op eller ned — de 4,5 pct. er nok for lidt. Begge ministre er altså i den situation, at de indrømmer, at der med hensyn til landbrugsjorden er et specielt problem, som man ud fra rent saglige betragtninger har taget hensyn til.

Med hensyn til sognekommunerne vil jeg sige, at jeg har også tillid til det kommunale selvstyre, men vi ved, at der kan være problemer knyttet til de blandede kommuner. Man giver altså nu over for landbrugsjorden frit slag og siger: vi tror på kommunernes retsindighed i denne henseende. Det skal man vel også gøre, men jeg mener alligevel, at der er et problem, som man ikke klarer alene med at henvide hertil. Mit ønske er, at der kan komme et forlig om denne sag, for det er noget, der skal være færdigt, og noget, der skal række ind i tiden, og jeg synes, at der trods alt er forhandlingsvillighed, der var ingen hellige tal, der var såmænd heller ingen principper; der var en lille misforståelse fra den højtærede finansministers side; den tager jeg ikke højtideligt. Det væsentlige er, at vi vil ind i en realitetsforhandling om en ordning, der kan holde.

H. C. Toff: De synspunkter, det ærede medlem hr. Thisted Knudsen her gjorde gældende vedrørende landbrugsjorden, er de samme synspunkter, som hersker i det konservative folkeparti, så jeg skal ikke yderligere uddybe dem.

Jeg vil gerne over den højtærede finansminister sige, at jeg deler nu ikke hans opfattelse af, at disse skatter er gode forbrugsskatter. De rammer i allerhøjeste grad uensartet ud over landet, alt efter hvor store grundværdierne er dér, hvor den pågældende beboer nødvendigvis skal bo af hensyn til sit arbejde.

I anledning af min udtalelse om de høje stigninger, der sker f. eks. i Frederiksborg

amt, siger ministeren, at det er da rimeligt, at man så også kommer til at betale noget mere. Men stigningerne skyldes vel i særlig grad, at der til Frederiksborg amt flytter ualmindelig mange mennesker, der ønsker at få sig en bolig dér, og derved tilføres der også Frederiksborg amt store indkomstmasser. Det er i alt fald min opfattelse, at man efter at have brugt forbrugsskatter, eventuelt engang en merværdiafgift, lader de skuldre bære, der har indtægterne. Det er da klart, at landbrugets indtægter, den produktion, det har i Frederiksborg amt og f. eks. i nordjyske amter, er den samme; men den belastning, som den pågældende landmand, der bor i dette amt, får gennem de høje grundskatter, vil virke i allerhøjeste grad forringende på de muligheder, han har for at give sig og sin familie et ordentligt økonomisk udkomme.

Den højtærede indenrigsminister sagde til mig, at han mente ikke, der ville ske urimelige ansættelser af grundskyldpromiller, og at det troede han ikke man kunne finde eksempler på. Jeg har før under behandling af tilsvarende lovgivning i folketingsalen nævnt et eksempel — jeg husker ikke tallene helt nøjagtigt i dag — fra Fensmark kommune i Sydsjælland, hvor man ved vurderingen i 1956 havde en vis grundskyldpromille, og efter at man havde fået en væsentlig forhøjelse af grundværdierne, gik man i denne kommune alligevel til en forhøjelse af grundskyldpromillerne. I den kommune er af indbyggerne kun 10 pct. landmænd, og det vil med andre ord sige, at de efter min opfattelse derigennem rammes særlig hårdt og kommer til at betale til kommunens udgifter på en måde, som i alt fald jeg ikke finder rimelig. Det er dette mindretal af beboere — ikke mindretallet i sognerådet — jeg gerne vil være med til at beskytte. Det er — tror jeg — ikke muligt, med den sammensætning en sådan kommune har, ved det forestående kommunevalg at få ændret flertallet, så det kommer til at bestå af fornuftige borgere med synspunkter som vore. Man må vel forvente, at der vil være et flertal af samme art også efter kommunevalget, selv om mange vil arbejde for, at det skal blive anderledes; der vil sikkert ikke være store muligheder for at ændre det. Derfor er det, jeg siger, at der kan ske misbrug, at man mishandler de landmænd, der

[H. C. Toft.]

bor i en sådan kommune, i forhold til kommunens øvrige beboere.

Det ærede medlem hr. Ove Hansen sagde — efter at jeg havde fremdraget Herstedernes kommune med 35 promille — at 35 promille har man også på Frederiksberg. Ja men i Herstedernes kommune har man ud over de 35 promille også amtsgrundskat at skulle betale: 14 promille, ærede medlem; det er 49 promille, man så er oppe på. Det gør det ikke billigere at bo i Albertslund.

Jeg er selvfølgelig også indstillet på, at man under udvalgsbehandlingen kan nå frem til noget, der er bedre end den her foreslåede lovgivning, og jeg gav jo ved afslutningen af min tale i dag udtryk for, at jeg ventede med stor spænding på den tale, det ærede medlem hr. A. C. Normann ville holde, for jeg vidste jo ikke, om han havde fået ny opskrift i sin kogebog vedrørende ejendomsbeskatning. Jeg hørte, at det ærede medlem sagde, at der i det radikale venstre var mange meninger og usikkerhed om, hvorvidt man skulle have minimumspromiller og med hensyn til, om det nu også var rigtigt ikke at have en maksimumspromille. Det kan man vel tage som udtryk for, at der er håb endnu om, at det ærede medlem og det ærede medlems parti vil bevæge sig over i retning af det konservative folkepartis synspunkt — og det kan kun glæde mig.

A. C. Normann: I anledning af det ærede medlem hr. Johan Asmüssens bemærkninger om forhenværende finansminister Kjeld Philips syn på ejendomsbeskatning vil jeg bare gerne sige, at jeg tror, det ærede medlem gør sig skyldig i en fejltagelse, som man ofte er vidne til, når vi anvender udtrykkene „ejendomsskatter“ og „bygningsskyld“, ejendomsskatter i sammenhæng med hele beskatningen af fast ejendom, hvad enten det drejer sig om jord eller bygninger. Jeg tror, det er rigtigt, at Kjeld Philip var imod ejendomsskylden, altså bygningsskylden, bygningsskatterne; men jeg har aldrig nogen sinde hørt Kjeld Philip, som jo ikke selv kan forsvare sig her i dag, fordi han finder sig omme på den anden side af jordkuglen, tale imod grundskyld, og jeg tror ikke, at han var modstander af grundskyld.

Endelig til sidst en lille bemærkning til det ærede medlem hr. H. C. Toft. Det ærede medlems sidste ord her gav jo udtryk for nogen forvirring med hensyn til min og det radikale venstres stilling til frygten for misbrug af det øgede kommunale selvstyre. Jeg gav meget klart til kende — det tror jeg det ærede medlem vil indrømme mig, når han tænker tilbage på det eller ser fortrykket — at jeg ikke frygtede for sådanne misbrug. Jeg begrundede det med en række argumenter og sagde, at i det radikale venstre havde der været mennesker, som nærede en sådan frygt. Det er vitterlig rigtigt; men i det radikale venstre er der enighed om, absolut enighed, uden undtagelse i det radikale venstres folketingsgruppe og i de forsamlinger, vi har drøftet dette med, om, at vi bør gå over til at give kommunerne den frihed, der her er tale om, så jeg håber, at det, hvis der stadig er forvirring hos det ærede medlem efter det, jeg her har sagt, at det så i det mindste må være på et noget højere plan.

Finansministeren (Henry Grünbaum): Til det ærede medlem hr. Thisted Knudsen vil jeg gerne sige, at jeg takker for det, han udtalte om, at dette med at fritage jorden var ikke noget princip; det var et rent praktisk spørgsmål og sådan opfatter jeg det også. Når regeringen og før denne regering også tidligere regeringer med socialdemokratisk deltagelse er gået ind på at undtage landbruget for visse skatter, har det jo ikke været, fordi man tog principiel stilling til, om man skulle have jordbeskatning eller ej, men fordi man havde fundet det praktisk at hjælpe landbruget netop på den måde, og det er da et synspunkt, man altid kan diskutere. Det er altså ikke noget princip for det ærede medlem hr. Thisted Knudsen og hans parti, det er det heller ikke for os i den forstand; der kan altid være praktiske problemer, som man kan drøfte.

Til det ærede medlem hr. H. C. Toft vil jeg gerne sige, at jeg synes stadig væk, at man skal holde op med denne parcelhusejeragitation i dette spørgsmål. Nu kom det med parcelhusene frem igen, og jeg synes ikke, det er rimeligt at blive ved med denne agitation. Det, regeringen har tilsigtet med disse forslag, er dels forenk-

[Finansministeren.]

lingen, som de fleste vel er enige om at der dog ligger i disse forslag, dels at afbøde de urimelige virkninger af 13. almindelige vurdering, og det mener vi også vi har gjort.

Det bliver nu kommunernes opgave at afgøre, hvor og hvor højt eller hvor lavt man vil sætte promillen for grundbeskatningen, og så er det jo ikke folketingets opgave sådan set, det er ikke en regeringsopgave, det bliver kommunalbestyrelserne, de kommunale politikere, som kommer til at tage stilling til det; om det så til syvende og sidst bliver en højere eller en lavere skat for parcelhusejerne, ved vi ikke noget om i dag. Det kan vi ikke diskutere i dag, det er noget, der må afgøres inden for det kommunalpolitiske arbejde.

I øvrigt vil jeg gentage til sidst, at dette, at man nedsætter grundskatterne, betyder en engang ikke i sig selv, at de, der bor i parcelhusene, får en lavere skat. De fleste af dem, der bor i parcelhuse — i det område, jeg kender til i hvert fald — er folk med mellemindkomster, det er i høj grad funktionærindkomster o. s. v., og jeg vil da holde på, at det meget vel kan gå sådan, at en nedsættelse af grundskatterne i disse områder kan føre til — hvis man skal have samme skatteprovenu — at netop disse grupper bliver ramt af den kommende udvikling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Ove Hansen: Jeg foreslår, at de 5 lovforslag henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Anden næstformand (Thestrup): Der er ikke mere på dagsordenen.

I skrivelse af gårs dato meddeler landbrugsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om smitsomme sygdomme hos husdyrene og forslag til lov om jagten.

Medlem af folketinget Chr. R. Christensen har meddelt mig, at han ønsker til landbrugsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren i nær fremtid stille forslag om mulighed for afvikling af påhvillende jordrenteforpligtelser, således at disse afløses af fri ejendomsret?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Medlem af folketinget Anker Jørgensen har meddelt mig, at han ønsker til arbejdsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Agter ministeren inden 1. april 1966 at fremsætte forslag til forhøjelse af dagpengeydelse til deltagere i dagundervisning under loven om uddannelse af ikke-faglærte arbejdere?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Medlem af folketinget Jørgen Peder Hansen har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for kulturelle anliggender at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren medvirke til en snarlig udvidelse af sendetiden og forbedring af sendestyrken af Danmarks radios kortbølgeudsendelser, således at disse udsendelser i højere grad kan blive det naturlige bindeled til vore søfolk og andre danske i udlandet?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Landbrugsministeren (Chr. Thomsen): Herved tillader jeg mig for det høje folketing at fremsætte forslag til lov om ændring af lov om smitsomme sygdomme hos husdyrene.

Som det vil være tingets medlemmer bekendt, er der gennem flere år forekommet tilfælde af hundegalskab i området syd for den dansk-tyske grænse, og i de seneste år er der også i områder nord for grænsen konstateret tilfælde af sygdommen hos såvel vildt som husdyr.

Til forebyggelse af hundegalskabens udbredelse har landbrugsministeriet siden 1953 iværksat bekæmpelse af ræve- og grævlinger i området langs grænsen dels ved intensivret nedskydning af dyrene og dels ved gasning af ræve- og grævlingegrave. Bekæmpelsen har hidtil hvilet på en frivillig ordning gennem præmiering for anmeldelse af grave og skydepræmie for nedlagte dyr.

Da det har vist sig, at der i en del tilfælde ikke foretages anmeldelse af beboede ræve- og grævlingegrave, og at der har været tilfælde, hvor gasningsholdene ikke har kunnet få adgang til områder med uanmeldte grave, søges der med lovforslaget indført anmeldelsespligt og pligt til at give gasningsholdene adgang til at foretage bekæmpelse af dyrene.

Ønsket om den foreslåede udvidelse af lovgrundlaget for bekæmpelsen støttes af veterinærdirektoratet, sundhedsstyrelsen og de sønderjyske politimestre.

Med disse korte bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til tingets velvillige behandling.

Jeg skal endvidere tillade mig for det høje ting at fremsætte forslag til lov om jagten.

Lovforslaget er udarbejdet af en kommission bestående bl. a. af repræsentanter for jagtorganisationerne, land- og skovbruget, den zoologiske sagkundskab og naturfredningsrådet, og det er i den foreliggende form — bortset fra rent formelle ændringer, fortrinsvis af sproglig art — overensstemmende med det udkast, der er optaget som bilag I i kommissionens betænkning af 21. maj 1965. Om affattelsen af enkelte bestemmelser har der ikke kunnet opnås enighed i kommissionen, og disse be-

stemmelser er i forslaget udformet i overensstemmelse med flertallets opfattelse. Kommissionens betænkning er tilgået det høje ting.

Under behandlingen af lov nr. 103 af 25. marts 1959 om ændringer i jagtloven af 1931 blev der her i det høje ting givet udtryk for ønsket om, at der snarest blev gennemført en almindelig revision af jagtloven også med henblik på mulighederne for en koordinering af de nordiske landes fredningsbestemmelser. Med det foreliggende lovforslag søges dette ønske imødekommet.

Lovforslaget bygger i det væsentlige på de retsregler, der har fundet udtryk i den gældende jagtlov, men tager samtidig sigte på at supplere og udbygge loven på forskellige punkter og bringe affattelsen i overensstemmelse med nyere lovgivningspraksis.

Efter forslaget tilkommer jagtretten på en ejendom ligesom hidtil grundejeren, og den frie adgang til jagt på søterritoriet foreslås opretholdt. Jagt ved vadning, herunder den såkaldte „tøndejagt“, foreslås derimod begrænset til lavvandede områder, der er adskilt fra kysten ved så dybt vand, at det fra land kun er muligt at nå ud til disse områder ved sejlads. Herved vil adgangen til jagt på søterritoriet blive ens for alle jægere i modsætning til den nuværende retstilstand, hvorefter det i jagtlovens § 5 indeholdte forbud mod jagt ved vadning ud for kysten ikke antages at omfatte den jagtberettigede til den pågældende kyststrækning.

Den væsentligste nydannelse i forhold til den gældende jagtlov indeholdes i forslagens § 46. Der søges her tilvejebragt hjemmel til at gennemføre en ordning gående ud på, at enhver forud for erhvervelse af sit første jagttegn ved en prøve skal godtgøre at have fornødent kendskab til de almindeligt forekommende vildtarter og til gældende jagt- og fredningsbestemmelser samt at have praktisk færdighed i betjeningen af jagtvåben.

Motiveringen for prøveordningen er fortrinsvis sikkerhedsmæssige grunde, idet et jagtgevær i ukyndige hænder må anses for at være et så farligt våben, at det ud fra samfundsmæssige hensyn er påkrævet, at personer, der ikke tidligere har haft jagttegn, og som ønsker at bruge disse våben til jagtudøvelse, forud skal godtgøre, at de